

TeamAlert

jongeren met **impact**

JONGEREN VAN NU

Jongeren en vrije tijd

Stichting TeamAlert

Jongeren met impact

Nijverheidsweg 25
3534 AM Utrecht
Tel: 030-2232893
info@teamalert.nl
www.teamalert.nl

Onderzoek en rapportage:
Saar Hadders, Megan van Meer, Gea-Marit Dekker, Lieke Kreuzberg

November 2021

© Deze rapportage is eigendom van stichting TeamAlert te Utrecht. Niets uit dit rapport mag worden gereproduceerd, publicitair worden vrijgegeven of worden uitgevoerd zonder de schriftelijke toestemmingen of de actieve medewerking van stichting TeamAlert.

Samenvatting

Aanleiding van het onderzoek

Wat jongeren doen in hun vrije tijd is met name interessant voor TeamAlert, omdat sommige activiteiten ertoe leiden dat jongeren deelnemen aan het verkeer. Zo hebben ze te maken met verkeer wanneer ze naar hun vrienden toe gaan of wanneer ze hun vrije tijd bijvoorbeeld in de auto of op de fiets besteden. Daarnaast kan wat jongeren doen in hun vrije tijd ook hun gedrag in het verkeer beïnvloeden. Denk hierbij aan social media die ook tijdens de verkeersdeelname worden gebruikt, maar ook middelengebruik wat kan leiden tot verkeersdeelname onder invloed. In deze trendanalyse worden de onderwerpen vrije tijd en verkeer aan elkaar gekoppeld om zo meer inzicht te krijgen in hoe de vrijetijdsbesteding van jongeren hun verkeersdeelname kan beïnvloeden.

Onderzoek

De werving voor het onderzoek heeft plaatsgevonden via social media en het jongerenpanel van TeamAlert tussen 2 september en 17 oktober 2021. Via deze kanalen is een oproep verspreid waarin jongeren van 13 tot en met 24 jaar oud gevraagd werden om deel te nemen aan het onderzoek. In totaal hebben 1027 jongeren deelgenomen aan dit onderzoek.

Resultaten

Bijna de helft van de 1027 jongeren in dit onderzoek heeft voor hun gevoel genoeg vrije tijd. Jongeren die voor hun gevoel niet genoeg vrije tijd hadden, schreven dit zelf voornamelijk toe aan school, werk en studie. Ze leveren hun vrije tijd in om aan school of studie te werken of om geld te verdienen met een (bij)baan. Daarnaast bleken jongeren soms ook in hun hoofd nog druk bezig te zijn met deze dingen, wanneer ze hun vrije tijd aan andere dingen besteden.

Het grootste deel van de jongeren gaat op het moment van deelname niet naar discotheken, cafés of kroegen, tent- of dorpsfeesten, concerten, feesten in een keet/schuur/caravan/hok of naar een club- of verenigingsgebouw. Als ze uitgaan is dit naar een feestje bij iemand thuis, ruim twee op de vijf jongeren doet dit minstens maandelijks. Huisfeestjes waren voor veel jongeren het alternatief. Het merendeel van de jongeren die alcohol drinken, doet dit op huisfeestjes. Ook gaat het merendeel van de jongeren in dit onderzoek op de fiets naar huis na het drinken van alcohol of na drugsgebruik.

Fietsen blijkt onder de jongeren veruit de meest populaire vrijetijdsbesteding waarbij ze deelnemen aan het verkeer. Jongeren gaan daarnaast ook graag hardlopen, skeeleren en skateboarden. Ruim een kwart van de jongeren rijdt weleens een rondje in de auto, bijna een kwart gaf aan weleens te chillen in de auto. Paardrijden, wandelen, mountainbiken, *longboarden* en motorrijden zijn ook activiteiten die de jongeren benoemden, waarbij ze te maken hebben met verkeer.

Aanbeveling

Uit dit onderzoek bleek dat veel jongeren niet op de meest veilige manier naar huis gaan na alcohol- en/of drugsgebruik. Hier moet rekening mee gehouden worden bij toekomstige interventies en campagnes. Jongeren moeten zich ervan bewust worden dat niet alleen het auto- en scooter rijden, maar ook het fietsen na alcohol of drugsgebruik ook gevaren met zich meebrengt. Ondanks dat er uit dit onderzoek bleek dat alcohol drinken, blowen en drugs gebruiken het vaakst door de oudere deelnemers (21 t/m 24 jaar) werd gedaan, wordt het aanbevolen om strategieën juist op jongeren vanaf 13 jaar te focussen. Op deze manier kan onveilig middelengebruik preventief voorkomen worden en zal idealiter ook het middelengebruik in het verkeer afnemen.

INHOUD

Samenvatting.....	3
Aanleiding van het onderzoek	3
Onderzoek	3
Resultaten.....	3
Aanbeveling	3
Hoofdstuk 1: Aanleiding.....	6
1.1 Over TeamAlert.....	6
1.2 Leeswijzer	6
Hoofdstuk 2: Achtergrond.....	8
2.1 Jongeren en vrije tijd	8
2.2 Mediagebruik.....	8
2.3 Mediagebruik en het verkeer	9
2.4 Eenzaamheid onder jongeren	9
2.5 Hobby's en sociale contacten	10
2.6 Middelengebruik.....	10
2.7 Verkeer en vrije tijd	10
Hoofdstuk 3: Het onderzoek	12
3.1 Onderzoeksvragen	12
3.2 Werving	12
3.3 Deelnemers.....	12
3.4 Meetinstrument.....	13
Hoofdstuk 4: Resultaten	15
4.1 Jongeren en vrije tijd	15
4.2 Sociale contacten.....	17
4.3 Uitgaan en middelengebruik	19
4.4 Vrije tijdsbesteding in het verkeer.....	23
Hoofdstuk 5: Conclusie	26
5.1 Jongeren en vrije tijd	26
5.2 Sociale contacten.....	26
5.3 Uitgaan en middelengebruik	27
5.4 Vrije tijd en verkeer	27
5.5 Aanbevelingen	28
Bronnen.....	30
Bijlage 1: vragenlijst.....	33

TeamAlert

jongeren met **impact**

AANLEIDING

Hoofdstuk 1: Aanleiding

De wereld van jongeren verandert continu. Of het nu een uitbraak van een virus is wat de hele wereld op zijn kop zet, een nieuw socialmediakanaal waar je aan mee moet doen of een nieuwe drugssoort waarmee geëxperimenteerd wordt, de omgeving van jongeren is constant in beweging. Waar volwassenen wat meer vastzitten in hun vaste patronen en gewoonten, is het leven van jongeren nog volop in ontwikkeling. Denk aan de overstap van de middelbare school naar een studie en de switch van een studie naar werk. Daarbovenop worden de levens van jongeren gekenmerkt door nog een aantal andere mijlpalen, zoals een eerste relatie, uit huis gaan en het halen van hun rijbewijs.

Om goed op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de levens van jongeren en hier tijdig op in te spelen, voert TeamAlert daarom tweemaaljaarlijks een trendanalyse uit genaamd 'Jongeren van nu'. Binnen deze analyse komt telkens een ander thema aan bod. De trendanalyse richt zich op thema's en trends die onder jongeren spelen, die mogelijk van invloed zijn op verkeersgedrag en die relevant zijn voor de leefwereld van jongeren. De eerste trendanalyse ging over jongeren en de prestatimaatschappij. Binnen dit onderzoek werd onderzocht in hoeverre jongeren prestatiedruk ervaren, welke gevolgen deze prestatiedruk heeft en hoe jongeren met deze gevolgen omgaan. De tweede trendanalyse ging over jongeren en duurzaamheid. In deze trendanalyse werd achterhaald hoe jongeren staan ten opzichte van klimaatverandering en het klimaatprobleem, welk duurzaam gedrag zij vertonen naar aanleiding van het klimaatprobleem, in hoeverre het klimaatprobleem hun gedrag in het verkeer beïnvloedt en in hoeverre zij bereid zijn om gebruik te maken van innovatieve en duurzame oplossingen in relatie tot klimaat en verkeer.

Het huidige onderzoek, de derde trendanalyse, gaat over jongeren en vrije tijd. Wat jongeren doen in hun vrije tijd is met name interessant voor TeamAlert, omdat sommige activiteiten ertoe leiden dat jongeren deelnemen aan het verkeer. Zo hebben ze te maken met verkeer wanneer ze naar hun vrienden toe gaan of wanneer ze hun vrije tijd bijvoorbeeld in de auto of op de fiets besteden. Daarnaast kan wat jongeren doen in hun vrije tijd ook hun gedrag in het verkeer beïnvloeden. Denk hierbij aan social media die ook tijdens de verkeersdeelname worden gebruikt, maar ook middelengebruik wat kan leiden tot verkeersdeelname onder invloed. In deze trendanalyse worden de onderwerpen vrije tijd en verkeer aan elkaar gekoppeld om zo meer inzicht te krijgen in hoe de vrijetijdsbesteding van jongeren hun verkeersdeelname kan beïnvloeden.

1.1 Over TeamAlert

Jongeren zijn vaker verkeersslachtoffers dan andere weggebruikers in Nederland. TeamAlert zet zich daarom dagelijks in om het aantal jongeren dat betrokken is bij een verkeersongeval te verminderen. Dit doet TeamAlert door ze uit te dagen om slimme keuzes in het verkeer te maken, zodat zij altijd veilig onderweg zijn. Vanuit die visie doen we onderzoek en ontwikkelen we projecten en social media-acties.

Met een groeiend team van zo'n dertig young professionals en meer dan zestig jonge jongerenvoorlichters op locatie, realiseert TeamAlert jaarlijks ruim duizend interventies op o.a. scholen en festivals. Daar spreken we leeftijdsgenoten aan vanuit hun eigen beleavingswereld. Een originele en positieve boodschap is hierbij essentieel. Dankzij de wetenschappelijke onderbouwing binnen onze projecten motiveert TeamAlert jaarlijks meer dan 100.000 jongeren en weten we positieve gedragsverandering teweeg te brengen.

1.2 Leeswijzer

Deze rapportage start in hoofdstuk 2 met een overzicht van wat er tot nu toe bekend is over dit onderwerp, verkregen door literatuuronderzoek. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de opzet van het onderzoek besproken. In hoofdstuk 4 komen de resultaten van de vragenlijst aan bod. De rapportage sluit af met hoofdstuk 5 waarin een conclusie en aanbevelingen worden gegeven.

➤ **ACHTERGROND**

Hoofdstuk 2: Achtergrond

Een literatuuronderzoek is uitgevoerd om een beeld te schetsen van wat bekend is over het onderwerp jongeren en vrije tijd. In het komende hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen per thema besproken. Allereerst wordt er besproken hoe jongeren hun vrije tijd besteden. Er wordt vervolgens dieper ingegaan op het mediagebruik van jongeren. Daarna komt het thema eenzaamheid aan bod. Hobby's, sociale contacten en middelengebruik van jongeren worden besproken en ten slotte wordt er ingegaan op de link tussen vrije tijd en verkeer.

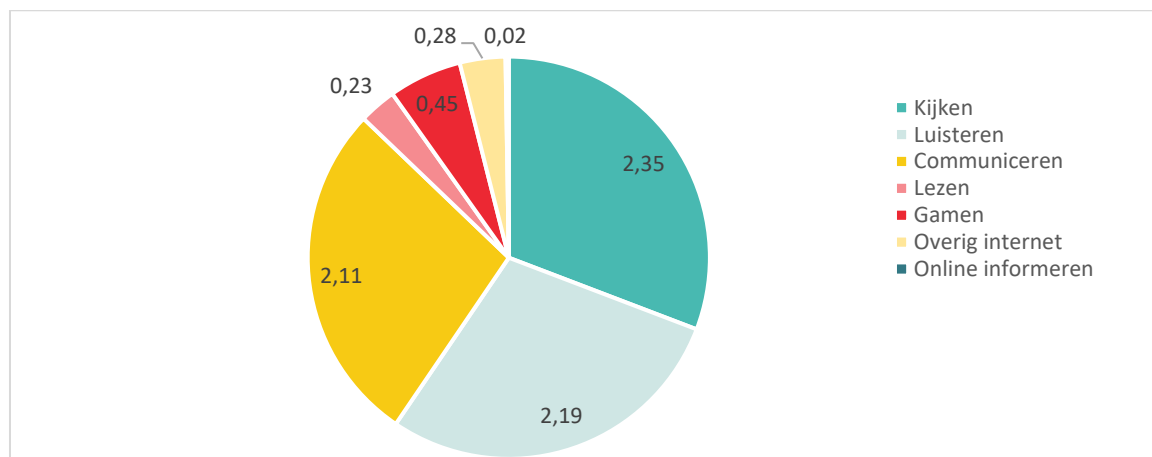
2.1 Jongeren en vrije tijd

Typerend voor jongeren is dat ze een levensfase ingaan waarin ze zich losmaken van hun ouders. Ze hechten meer belang aan de relatie met hun peers en ontwikkelen hun eigen identiteit. Naast school of werk hebben jongeren behoefte aan mogelijkheden om zichzelf te kunnen ontplooiën, zich te kunnen ontspannen en doen wat zij leuk vinden (16-27.nl, z.d.). Dit benadrukt het belang van vrije tijd binnen de ontwikkeling van jongeren.

Jongeren tussen de 12 en 17 jaar oud hebben gemiddeld zo'n 43,5 uur aan vrije tijd per week. Jongvolwassenen tussen de 18 en 34 jaar hebben gemiddeld zo'n 38,9 uur aan vrije tijd per week. Gemiddeld gaat zo'n 45% van de vrije tijd naar mediagebruik. Ongeveer één derde van de vrije tijd gaat naar hobby's, het maken van uitstapjes en uitrusten. Het andere gedeelte van de vrije tijd wordt besteed aan sociale contacten (zo'n 20% van de vrije tijd; SCP, 2018). Cijfers uit 2016 tonen aan dat 70% van de Nederlandse jongeren van 18 jaar en ouder vindt dat ze voldoende vrije tijd hebben. In 2011 was dit 72%, deze cijfers zijn dus tussen 2011 en 2016 redelijk stabiel gebleven (SCP, 2020). Er zijn geen recentere cijfers bekend over de mate waarin jongeren vinden genoeg vrije tijd te hebben.

2.2 Mediagebruik

In totaal besteden jongeren tussen de 13 en 34 jaar zo'n 7,5 tot 8 uur per dag aan media. Jongeren tussen de 13 en 19 jaar oud besteden zo'n 2 uur en 35 minuten aan het bekijken van media en 2 uur en 11 minuten aan het communiceren via media (SCP, 2019).

Figuur 1. Mediagebruik 13 – 19 jarigen in uren en minuten (SCP, 2019)

Onder communiceren via media valt het gebruik van social media. Jongeren tussen de 13 en 19 jaar oud besteden gemiddeld 1 uur en 17 minuten per dag aan het sturen van berichtjes en 40 minuten aan het bekijken van social media. WhatsApp is veruit het meest populaire socialmediakanaal, 92% van de jongeren tussen de 14 en 24 jaar oud maakt gebruik van dit kanaal. 53% maakt gebruik van Facebook, 82% van Instagram en 68% van Snapchat (Ruigrok NetPanel, 2021).

Gemiddeld besteden jongeren zo'n 45 minuten per dag aan het spelen van games (SCP, 2019). Onderzoek onder middelbare scholieren tussen de 12 en 16 jaar oud laat zien dat 27% van hen dagelijks gamet, veel meer jongens gamen dagelijks (43%) dan meisjes (11%; Stevens et al., 2018). 11% van deze jongeren gamet minstens 4 uur per dag, meer jongens gamen minstens 4 uur per dag (19%) dan meisjes (3%).

2.2.1 De sociale gevolgen van mediagebruik

Er is veel discussie over de invloed van social media op het sociale leven van jongeren. Enerzijds wordt beweerd dat jongeren sociale activiteiten mislopen en minder sociale vaardigheden opdoen, omdat ze steeds meer online zijn. Anderzijds zorgen social media juist voor meer mogelijkheid tot communicatie, online kunnen jongeren in contact blijven met elkaar op ieder moment van de dag, ongeacht locatie. Daardoor spreken jongeren elkaar mogelijk meer én kunnen ze in contact blijven met vrienden in het buitenland.

Onderzoek laat zien dat de relatie tussen internetgebruik en sociale vaardigheden complex is en van veel variabelen afhankelijk. Internetgebruik (waaronder social media) kan zowel een positieve als negatieve invloed hebben op sociale vaardigheden (Waytz & Gray, 2018). Onder sociale vaardigheden wordt onder andere het herkennen van emoties, empathie, wederzijds begrip, en emotionele intelligentie verstaan. Over het algemeen lijkt onderzoek er op te wijzen dat internetgebruik sociale vaardigheden complementeert, wanneer iemand ook diepgaand offline contact heeft met anderen. Internetgebruik schaadt sociale vaardigheden wanneer het offline contact met meer diepgang wordt vervangen door oppervlakkig online contact. Ten slotte kan internetgebruik sociale vaardigheden baten wanneer diepgaand offline contact moeilijk te realiseren is (bijvoorbeeld voor mensen met een autisme spectrum stoornis (ASS); Waytz & Gray, 2018).

2.3 Mediagebruik en het verkeer

Eén op de tien jongeren tussen de 13 en 24 jaar oud gebruikt regelmatig social media (WhatsApp, Instagram of Snapchat) terwijl zij op de fiets zitten. Ruim een kwart van de jongeren gebruikt een enkele keer social media, terwijl zij op de fiets zitten (TeamAlert, 2020a).

Eén derde van de jongeren (tussen de 18 en 24 jaar oud) gebruikt weleens hun telefoon terwijl zij in de auto rijden. Dit doen ze met name tijdens het begin van de autorit of wanneer ze in de file staan. Jongeren die hun telefoon tijdens de autorit gebruiken bedienen vooral de navigatie (35%), bellen handsfree (32%) of bedienen de muziek (31%). Zo'n 5% van de jongeren verstuurt berichten op social media tijdens de autorit en/of bekijkt berichten op social media (TeamAlert, 2019).

Onderzoek naar het spelen van videogames die te maken hebben met autorijden (bijv. Need for Speed) laat zien dat jongeren tussen de 16 en 20 jaar oud die deze videogames spelen een positievere attitude hebben ten opzichte van autorijden als een vorm van opwindend en plezier (Beullens, Roe & Van den Bulck, 2008). Die positievere attitude leidt tot een hogere intentie om te hard te rijden en risico's te nemen om autorijden leuker te maken. 90% van de deelnemers aan dit onderzoek had nog geen rijbewijs. Longitudinaal onderzoek onder Amerikaanse jongeren sluit hierbij aan. Uit dit onderzoek bleek dat het spelen van videogames waarin risicogedrag wordt verheerlijkt samenhangt met risicogedrag in het verkeer. Jongeren die deze videogames spelen werden vaker aangehouden door de politie en waren vaker betrokken bij ongelukken in het verkeer (Hull, Draghici & Sargent, 2012).

2.4 Eenzaamheid onder jongeren

Een ander onderwerp wat sinds de coronacrisis veel wordt besproken is eenzaamheid onder jongeren. Eenzaamheid zou namelijk een gevolg zijn van een beperking van de sociale contacten en evenementen, de vrije tijd van jongeren kreeg een andere invulling. Een definitie van eenzaamheid die in Nederland vaak gebruikt wordt is een *“onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties. Het kan zijn dat het aantal contacten dat men heeft met andere mensen geringer is dan men wenst. Het kan ook zijn dat de kwaliteit van de gerealiseerde relaties achterblijft bij de wensen”* (Van Tilburg & De Jong-Gierveld, p. 14, 2007). In 2019 voelde een derde van de jongeren tussen de 15 en 25 jaar oud zich eenzaam, 9% van hen voelde zich sterk eenzaam (CBS, 2020a). In 2020 voerde Movisie (2021) een verkenning uit naar eenzaamheid onder jongeren. Hieruit blijken verschillende verklaringen voor waarom jongeren eenzaam zijn. Verschillende persoonlijkheidsfactoren, relationele factoren en omgevingsfactoren, of een combinatie hiervan, kunnen zorgen voor het ontstaan van eenzaamheid (Movisie, 2021).

In februari 2021 geeft zo'n 67% van de jongeren tussen de 16 en 24 jaar oud aan zich enigszins tot sterk eenzaam te voelen. De coronacrisis lijkt dus ook effect te hebben op eenzaamheid onder jongeren, de gevoelens van eenzaamheid vinden op dat moment hun hoogtepunt. De laatste cijfers van het RIVM uit juni 2021 laten zien dat de eenzaamheid afneemt, 46,9% van de jongeren voelt zich op dit moment enigszins tot

sterk eenzaam (RIVM, 2021). In vergelijking met cijfers van het CBS uit 2019 is te zien dat jongeren zich nog steeds meer eenzaam voelen dan voor de coronacrisis.

2.5 Hobby's en sociale contacten

Naast het kijken op een scherm en socialmediagebruik houden jongeren zich ook bezig met hobby's en offline sociale contacten. Er is maar weinig bekend over de hobby's waar jongeren zich precies mee bezig houden in hun vrije tijd. Wel is er bekend dat 71% van de jongeren tussen de 12 en 17 jaar tenminste één keer per week sport (SCP, 2020). Naar de sportschool gaan is het populairst onder jongeren t/m 24 jaar oud, daarop volgt hardlopen, lessen volgen in groepsverband in de sportschool, voetbal en fietsen (Wayne Parker Kent, 2020). De belangrijkste redenen om te sporten zijn omdat jongeren het leuk vinden (48%) en om *in shape* te blijven (44%).

Daarnaast is ook bekend dat jongeren in hun vrije tijd weleens een uitje maken. Driekwart van de jongeren bezoekt weleens een museum en 95% procent van de jongeren gaat weleens naar de bioscoop. Ongeveer 60% van de jongeren gaat één á twee keer per jaar naar een pretpark (Wayne Parker Kent, 2020).

Naast sporten en uitjes is het sociale leven voor jongeren een belangrijke vrijetijdsbesteding. 95% van de jongeren tussen de 18 en 25 jaar oud ziet hun vrienden wekelijks, 80% ziet wekelijks familie buiten het huishouden (CBS, 2020b). Jongeren die minder dan wekelijks hun vrienden zien zijn aanmerkelijk minder tevreden met hun leven dan jongeren die wekelijks hun vrienden zien.

Ook het bezoeken van feestjes, festivals en uitgaansgelegenheden behoort tot de vrijetijdsbesteding van jongeren. Van de jongeren die meededen aan Het Grote Uitgaansonderzoek (Trimbos-instituut, 2020) blijkt dat jongeren het vaakst naar een huisfeestje of feestje bij vrienden thuis gaan, 23% heeft elke week een feestje en 48% minimaal eens per maand. Buitenshuis wordt de kroeg het meest frequent bezocht, 48% gaat tenminste één keer per week naar de kroeg en nog eens 36% tenminste één keer per maand. Feestjes thuis en de kroeg worden gevolgd door een club/discotheek (24% wekelijks, 40% maandelijks) en een feest of festival (31% maandelijks, 64% tenminste eens per jaar). Jongeren die deelnamen aan dit onderzoek waren tussen de 16 en 35 jaar oud en hadden in het afgelopen jaar tenminste één keer een feest, festival, club of discotheek bezocht.

2.6 Middelengebruik

Tijdens het uitgaan, maar ook daarbuiten, gebruiken jongeren drugs en alcohol. Cijfers tonen aan dat onder jongeren die uitgaan het middelengebruik het hoogst ligt. Zo heeft 98% van de uitgaande jongeren (16 t/m 35 jaar) in het afgelopen jaar alcohol gebruikt, 82% van hen doet dit wekelijks. Na alcohol is cannabis het meest gebruikte middel onder uitgaande jongeren, 51% heeft in het afgelopen jaar cannabis gebruikt. Zo'n vier op de tien jongeren heeft in het afgelopen jaar XTC gebruikt (44%). Ook cocaïne (26%) en amfetamine (23%) en lachgas (35%) worden door uitgaande jongeren meer gebruikt. Opvallend is ook het gebruik van ketamine onder uitgaande jongeren, één op de vijf uitgaande jongeren heeft in het afgelopen jaar ketamine gebruikt (Trimbos, 2020).

Vanwege de coronacrisis was er voor jongeren langere tijd geen mogelijkheid tot uitgaan. Er is nog maar weinig bekend over in welke situaties jongeren nog meer drugs gebruiken wanneer zij niet (kunnen) uitgaan. In deze trendanalyse zal middelengebruik in verschillende situaties verder onderzocht worden.

2.7 Verkeer en vrije tijd

Naast vervoer van en naar vrijetijdsactiviteiten toe kunnen jongeren ook deelnemen aan het verkeer als vrijetijdsactiviteit, bijvoorbeeld wanneer zij een racefiets of mountainbike hebben, gaan touren met de auto, of gaan hardlopen of skeeleren. Uit onderzoek onder ruim 500 jongeren blijkt dat 10% weleens op een mountainbike fietst en 6% op een racefiets (TeamAlert, 2020b). Daarnaast is voor sommige jongeren de auto ook een belangrijke hangplek waar zij ongestoord kunnen chillen met hun vrienden. Verder is er nog maar weinig bekend over het gebruik van vervoersmiddelen als vrijetijdsactiviteit. Deze trendanalyse zal meer informatie verzamelen over dit onderwerp.

TeamAlert

jongeren met **impact**

➤ HET ONDERZOEK

Hoofdstuk 3: Het onderzoek

3.1 Onderzoeksvragen

Om te achterhalen wat jongeren doen in hun vrije tijd en hoe dit mogelijk hun verkeersdeelname beïnvloedt, worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- ▶ Met welke hobby's, sporten en andere activiteiten houden jongeren zich bezig in hun vrije tijd?
- ▶ Hoeveel spreken jongeren hun vrienden en wat doen zij samen?
- ▶ Welke middelen gebruiken jongeren en in welke situaties?
- ▶ Hoe gebruiken jongeren vervoersmiddelen in hun vrije tijd?

3.2 Werving

De werving voor het onderzoek heeft plaatsgevonden tussen 2 september en 17 oktober 2021, via social media en in het jongerenpanel van TeamAlert. Via deze kanalen is een oproep verspreid waarin jongeren tussen de 13 en 24 jaar oud gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. In de wervingstekst is vermeld dat deelnemers aan het einde van de vragenlijst ervoor kunnen kiezen om hun e-mailadres achter te laten, om kans te maken op een cadeaubon van €50.

3.3 Deelnemers

In totaal hebben 1027 deelnemers ($N = 1027$) de vragenlijst compleet ingevuld. In Tabel 1 worden de demografische kenmerken van de deelnemers weergegeven. In de tabel is te zien dat er meer vrouwen deelnamen aan het onderzoek dan mannen. Ook waren de meeste jongeren middelbaar opgeleid. Onder laagopgeleid wordt basisonderwijs verstaan, onder middelbaar opgeleid wordt havo, vwo of mbo verstaan en onder hoogopgeleid wordt hbo of wo verstaan.

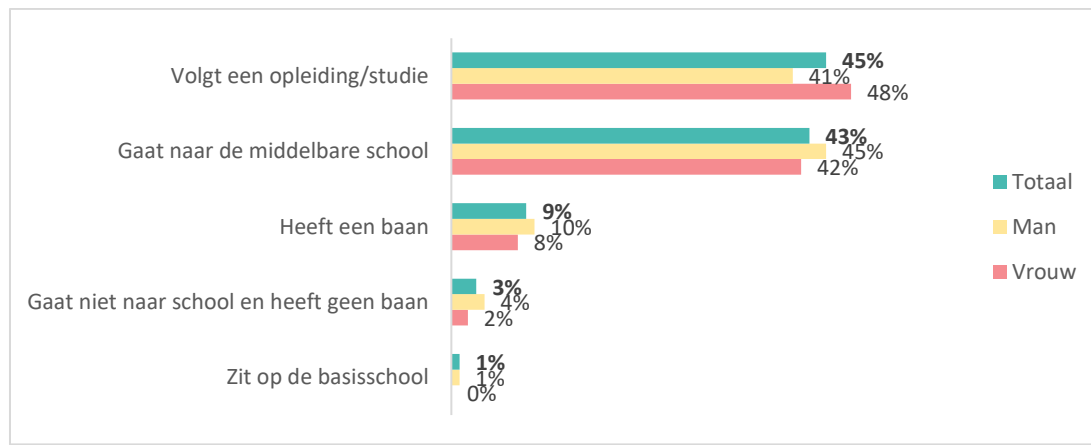
Kenmerk				
	Man ($N=339$)	Vrouw ($N=655$)	Anders ($N=33$)	Totaal ($N=1027$)
	33%	64%	3%	
Leeftijd	$M = 17,1$	$M = 17,3$	$M = 17,5$	$M = 17,3$
13 t/m 15	33%	23%	18%	26%
16 t/m 17	30%	36%	49%	34%
18 t/m 20	23%	29%	18%	27%
21 t/m 24	14%	12%	15%	13%
Opleidingsniveau				
Laag	25%	13%	18%	17%
Middel	55%	61%	61%	59%
Hoog	21%	27%	21%	25%

Noot: percentages zijn afgerond waardoor het totaal aantal niet altijd precies op 100% uitkomt.

Tabel 1. Demografische gegevens¹

¹ In dit onderzoek werd er gestreefd naar een streekproef van 1000 jongeren, representatief op geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Dit houdt in dat 50.9% van de respondenten man zou zijn en de overige 49.1% vrouw. Daarnaast zou 23% 13 t/m 15 jaar oud geweest zijn, 16% 16 t/m 17 jaar oud, 26% 18 t/m 20 jaar oud en 35% 21 t/m 24 jaar oud. Tenslotte zou 33.9% laagopgeleid zijn, 37.6% middelbaar opgeleid en 29.8% hoogopgeleid.

Omdat er vragen in dit onderzoek specifiek gericht waren aan jongeren die bijvoorbeeld een baan hebben of en opleiding of studie volgen, werden jongeren gevraagd aan te geven wat hun huidige situatie is met betrekking tot school en werk (zie Figuur 2). In het figuur is het totaal percentage over alle deelnemers te zien. Daarnaast zijn de percentages onder mannen en vrouwen weergegeven.

Figuur 2. Situatie met betrekking tot school en werk

Van de deelnemers 16 jaar of ouder zijn ($N = 756$) heeft 13% een scooterrijbewijs. Van de deelnemers die 17 jaar of ouder zijn ($N = 597$), heeft 34% een autorijbewijs. 1% heeft een motorrijbewijs en 14% een scooterrijbewijs. 26% volgt rijlessen en 35% gaf aan geen rijbewijs te hebben en geen rijlessen te volgen. Van de deelnemers die 18 jaar of ouder zijn ($N = 406$) heeft 49% een autorijbewijs, 1% een motorrijbewijs, 17% een scooterrijbewijs. 20% volgt rijlessen en 30% heeft geen rijbewijs en volgt geen rijlessen.

3.4 Meetinstrument

De online vragenlijst die gebruikt werd in dit onderzoek is opgezet vanuit een aantal thema's: vrije tijd, eenzaamheid, contact met anderen, uitgaan en middelengebruik, vrije tijd en verkeer. De inhoud van de vragenlijst (zie Bijlage 1) zal hieronder kort worden toegelicht.

3.4.1 Jongeren en vrije tijd

Om een beeld te krijgen van hoe jongeren hun vrije tijd besteden, werden ze allereerst gevraagd aan te geven wat ze doen in hun vrije tijd door in een lijst activiteiten aan te vinken wat op hen van toepassing is. Hierbij werd vermeld dat ze mochten aangeven wat hen de laatste tijd bezighoudt, ondanks dat deze activiteiten waarschijnlijk anders zijn dan voorheen vanwege de coronacrisis. Op deze manier kan er later onderzocht worden of deze activiteiten verschillen met wanneer het coronavirus geen rol meer speelt.

Hierna werden de jongeren gevraagd waar ze hun vrije tijd het liefst aan zouden willen besteden, om te kijken of jongeren zich bezighouden met de dingen waar ze zich ook echt mee willen bezighouden.

3.4.2 Sociale contacten

Om te kijken in hoeverre eenzaamheid een rol speelt onder Nederlandse jongeren, werden ze gevraagd aan te geven hoe vaak ze zich eenzaam voelen. Vervolgens werden jongeren gevraagd aan te geven hoe zij hun vrienden meestal spreken buiten schooltijd of werk, waar ze elkaar zien en wat ze gezamenlijk doen.

3.4.3 Uitgaan en middelengebruik

Allereerst werden de jongeren gevraagd aan te geven welke uitgaansgelegenheden zij weleens bezoeken. Vervolgens werden ze bevestigd over hun middelengebruik. Wanneer jongeren aangaven alcohol of andere middelen te gebruiken, werden ze gevraagd op welke momenten zij dit middel gebruiken en hoe ze na gebruik naar huis gaan. Ten slotte werden ze bevestigd over nieuwe trends in het middelengebruik van jongeren.

3.4.4 Vrije tijd en verkeer

Jongeren werden ten slotte bevestigd over activiteiten die worden uitgevoerd in het verkeer en in hoeverre ze deze uitvoeren.

TeamAlert

jongeren met **impact**

➤ RESULTATEN

Hoofdstuk 4: Resultaten

In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het huidige onderzoek besproken en met behulp van grafieken gevisualiseerd. De resultaten zijn opgedeeld in de thema's die in het vorige hoofdstuk zijn besproken. Als eerste wordt beschreven wat jongeren doen in hun vrije tijd. Daarna wordt er dieper ingegaan op de sociale contacten van jongeren. Vervolgens wordt het middelengebruik van jongeren besproken en ten slotte wordt er gekeken naar de link tussen vrijetijdsbesteding van jongeren en verkeer.

Door middel van Chi-Square toetsen is gekeken of de resultaten van mannen en vrouwen binnen dit onderzoek significant van elkaar verschillen. Hierbij zijn alleen de resultaten van mannen en vrouwen onderzocht, omdat de onderzoeksgroep met een genderidentiteit anders dan man of vrouw te beperkt was ($N = 33$) om mee te nemen in de analyse en significante verschillen te detecteren. Bij het uitvoeren van de Chi-Square toetsen is een steekproef van 994 respondenten geanalyseerd, waaronder 339 mannen en 655 vrouwen. Wanneer er significante verschillen tussen mannen en vrouwen gedetecteerd zijn, worden deze in het bijbehorende figuur weergegeven en/of onder een apart kopje bij het bijbehorende thema benoemd.

Tevens is er met behulp van Chi-Square toetsen gekeken naar mogelijke significante verschillen in de onderzoeksresultaten per leeftijdscategorie. Bij het uitvoeren van deze Chi-Square toetsen is de totale steekproef meegenomen ($N = 1027$), waaronder 271 13- t/m 15-jarigen, 350 16- en 17-jarigen, 273 18- t/m 20-jarigen en 133 21- t/m 24-jarigen. Wanneer er significante verschillen tussen de vier leeftijdscategorieën gedetecteerd zijn, worden deze onder een apart kopje bij het bijbehorende thema benoemd.

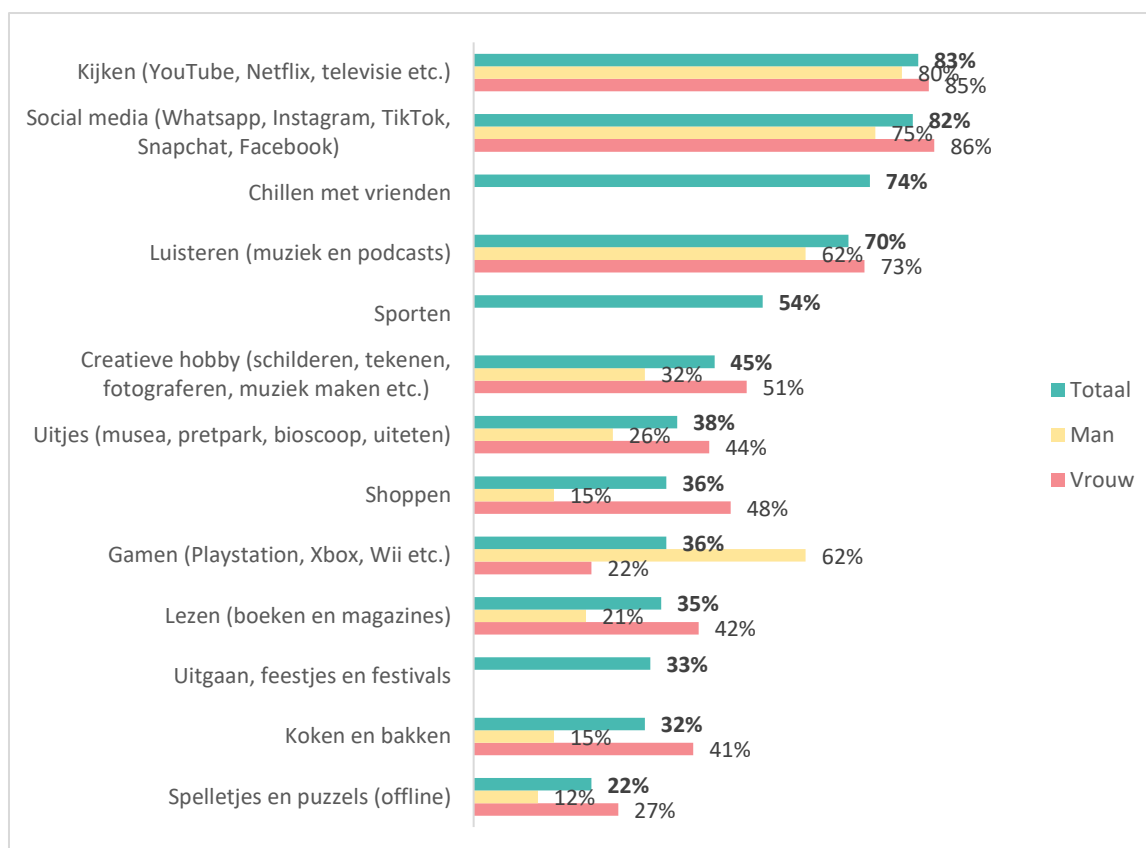
4.1 Jongeren en vrije tijd

Allereerst werden de jongeren gevraagd aan te geven in hoeverre zij vinden genoeg vrije tijd te hebben. Bijna de helft van de jongeren (48%) heeft het gevoel meestal of altijd genoeg vrije tijd te hebben. 39% van de jongeren gaf aan soms genoeg vrije tijd te hebben. 14% heeft het gevoel meestal niet of nooit genoeg vrije tijd te hebben. De jongeren die aangaven meestal niet of nooit genoeg vrije tijd te hebben (14%) werden daarna gevraagd aan te geven waarom ze dit gevoel hebben. Hier werden de volgende dingen benoemd:

- ◆ te veel bezig zijn met school, studie, werk of sport;
- ◆ het gevoel hebben altijd bezig te moeten zijn;
- ◆ doordeweeks naar school en in het weekend werken;
- ◆ niets te doen hebben door de coronacrisis;
- ◆ zorg voor ouders/huishouden;
- ◆ tijdens vrije tijd nog steeds druk bezig zijn met school of werk in je hoofd.

Vervolgens werden de jongeren gevraagd aan te geven welke dingen zij zowel doen in hun vrije tijd. De resultaten van deze vraag worden weergegeven in Figuur 3. Een activiteit waar door de meeste jongeren vrije tijd aan wordt besteed is het kijken van bijvoorbeeld YouTube, Netflix of tv, 83% van de jongeren gaf aan dit weleens te doen. Daarna werd social media door de meeste jongeren (82%) aangevinkt. Chillen met vrienden wordt door bijna driekwart van de jongeren (74%) gedaan. Ook het luisteren van muziek en podcasts wordt door veel jongeren (70%) gedaan. Het spelen van spelletjes en puzzels wordt door minder jongeren gedaan, 22% van de jongeren gaf aan dit weleens te doen in hun vrije tijd. Ten slotte gaf 13% aan andere dingen te doen in hun vrije tijd. Dingen die hierbij benoemd werden zijn het knuffelen van en spelen met huisdieren, wandelen in de natuur, vrijwilligerswerk en scouting.

Daarnaast werden de jongeren gevraagd waar ze hun vrije tijd het liefst aan zouden willen besteden. 28% gaf aan vrije tijd te willen besteden aan het chillen met vrienden. 14% zou het liefst willen uitgaan, naar feestjes en festivals. 13% wil graag sporten en 13% wil tijd besteden aan creatieve hobby's. Slechts 1% gaf aan het liefst tijd te willen besteden aan social media. Zelf gaven de jongeren aan dat ze het liefst meer tijd doorbrengen met hun partner, vrienden of familie en dat ze willen reizen of op vakantie gaan. Ook werden sportieve activiteiten regelmatig benoemd en willen een aantal jongeren minder tijd aan hun telefoon besteden.

Figuur 3. Vrijtijdsbesteding

Ten slotte werden jongeren gevraagd of zij hun vrije tijd nu aan andere dingen besteden dan vóór de coronacrisis. 45% beantwoordde deze vraag met ‘ja’, 55% zei ‘nee’. Deelnemers die de vraag met ‘ja’ beantwoordden werden gevraagd hun antwoord te verklaren. Een deel van de jongeren gaf aan meer (creatieve) hobby’s te hebben, meer te sporten en meer met vrienden te chillen. Ook gebruiken sommigen meer drugs of zijn tijdens de coronacrisis begonnen met drugsgebruik. Anderen zijn juist meer online (social media, Netflix, gamen) en meer op zichzelf.

4.1.1 Verschillen man en vrouw

Een significante Chi-Square toets ($p < .001$) toonde aan dat vrouwen voor hun gevoel minder vrije tijd hebben dan mannen. 15% van de vrouwen binnen dit onderzoek ($N = 655$) gaf aan meestal niet genoeg vrije tijd te hebben, tegenover 7% van de mannen ($N = 339$). Daarnaast gaf 18% van de mannen aan altijd genoeg vrije tijd te hebben. Onder de vrouwen was dit 7%.

Daarnaast bleken mannen en vrouwen significant ($p < .001$) te verschillen in de hoeveelheid vrije tijd die ze besteden in sommige activiteiten (zie Figuur 2). Zo bleken mannen significant vaker te gamen dan vrouwen. Vrouwen, daarentegen, kijken meer (YouTube, Netflix, etc.), gebruiken meer social media, luisteren meer (muziek en podcasts), besteden meer tijd aan creatieve hobby’s, gaan er vaker op uit, shoppen meer, lezen meer, koken en bakken meer en tenslotte spelen ze meer spelletjes en puzzels dan mannen.

4.1.2 Verschillen leeftijdscategorie

Deelnemers van 13 t/m 15 jaar oud bleken significant minder vaak muziek en podcasts te luisteren dan oudere deelnemers ($p = .025$). 62% van de 13- t/m 15-jarigen luistert muziek of podcasts in hun vrije tijd, tegenover 71% van de 16- en 17-jarigen, 72% van de 18- t/m 20-jarigen en 73% van de 21- t/m 24-jarigen.

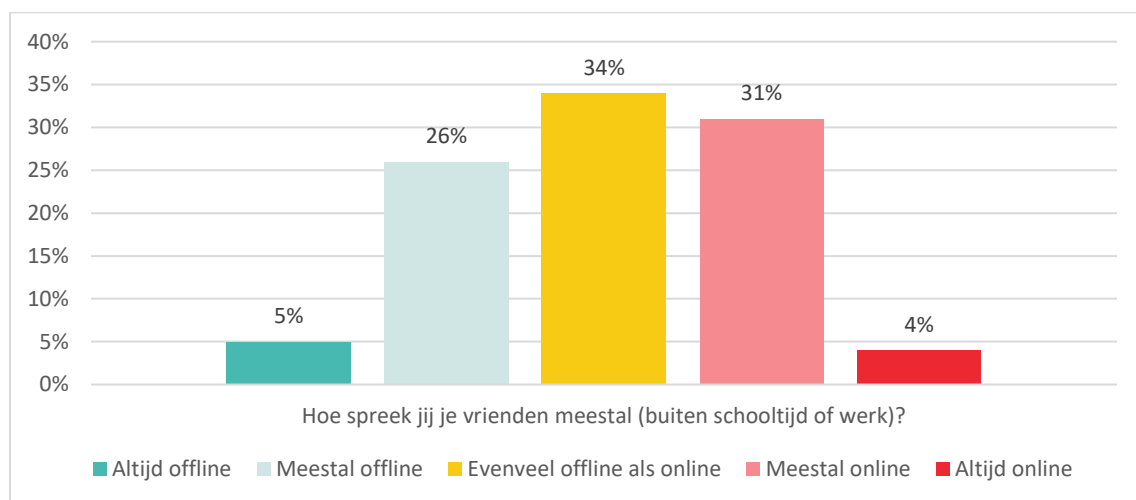
Deelnemers van 13 t/m 15 jaar oud bleken daarnaast ook significant minder vaak spelletjes en puzzels te spelen dan oudere deelnemers ($p = .003$). 15% van de 13- t/m 15-jarigen speelt spelletjes en puzzels in hun vrije tijd, tegenover 21% van de 16- en 17-jarigen, 28% van de 18- t/m 20-jarigen en 26% van de 21- t/m 24-jarigen.

Daarnaast gaan deelnemers van 13 t/m 15 jaar er significant ($p < .001$) minder vaak op uit (naar musea, pretpark, etc.), shoppen minder vaak en gaan minder vaak uit en naar feestjes en festivals dan oudere deelnemers. Daarentegen sporten de 13- t/m 15-jarigen significant meer dan oudere deelnemers ($p = .013$). 62% van de 13- t/m 15-jarigen sport in hun vrije tijd, tegenover 54% van de 16- en 17-jarigen, 49% van de 18- t/m 20-jarigen en 49% van de 21- t/m 24-jarigen.

4.2 Sociale contacten

Op de vraag in hoeverre jongeren zich weleens eenzaam voelen, gaf het grotendeel van de jongeren (62%) aan zich nooit of soms eenzaam te voelen. 16% voelt zich regelmatig eenzaam. Ruim één op de vijf jongeren (22%) voelt zich vaak tot erg vaak eenzaam.

Om dieper in te gaan op de sociale contacten van jongeren, werden jongeren vervolgens gevraagd aan te geven hoe zij hun vrienden meestal spreken buiten schooltijd of werk. Ruim een derde van de jongeren (34%) gaf aan hun vrienden evenveel offline als online te spreken. 35% gaf aan vrienden meestal of altijd online te spreken. 31% spreekt vrienden juist meestal of altijd offline (zie Figuur 4).

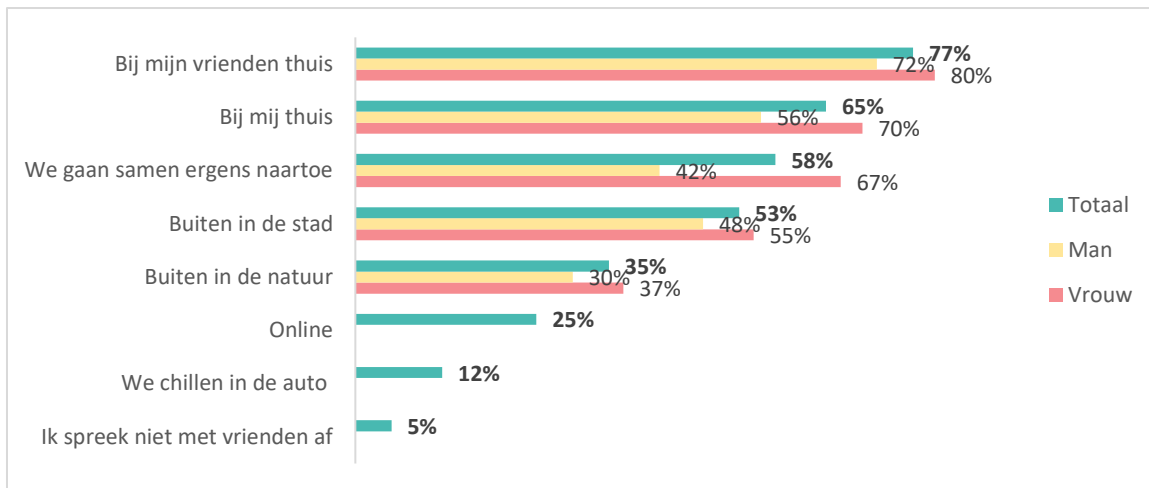
Figuur 4. Contact met vrienden

Vervolgens gaven de jongeren hoe zij meestal serieuze gesprekken voeren. Bijna driekwart van de jongeren (71%) doet dit offline (in het echt). Bijna één op de vijf (19%) voert serieuze gesprekken meestal online (via social media). 6% gaf aan dit meestal via de telefoon te doen. De overige 4% gaf aan serieuze gesprekken op een andere manier te voeren. Deze jongeren gaven aan serieuze gesprekken zowel online als offline te voeren en dat het vaak afhangt van de persoon met wie ze een gesprek voeren.

De jongeren werden daarna gevraagd of zij nieuwe mensen het liefst in het echt ontmoeten of juist via het internet of social media. Het grotendeel van de jongeren (83%) doet dit liever in het echt, bijna één op de vijf (18%) doet dit het liefst via het internet of social media.

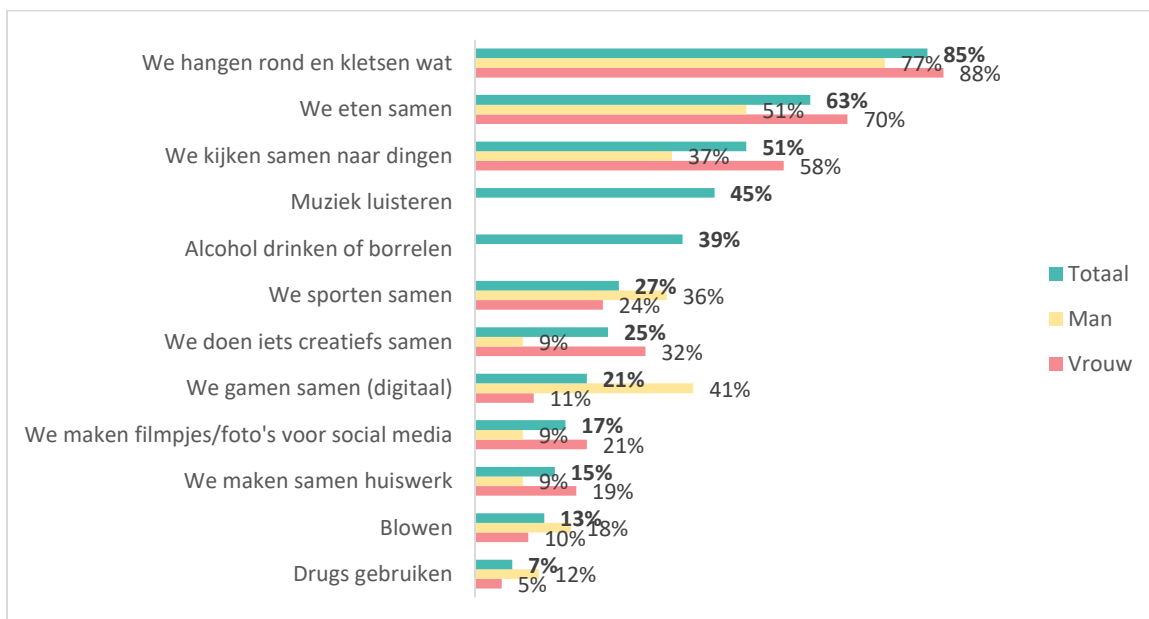
Wanneer jongeren met hun vrienden afspreken, doen ze dit meestal bij vrienden thuis (77%) of in hun eigen huis (65%). Ook gaan ze vaak gezamenlijk ergens naartoe (58%). 12% gaf aan met vrienden in de auto te chillen. 5% van de jongeren spreekt niet met vrienden af (zie Figuur 5). Daarnaast gaf 5% aan ergens anders af te spreken met hun vrienden. Dingen die hierbij werden genoemd zijn voornamelijk plaatsen waar sporten worden uitgevoerd, zoals op de manege, de skatebaan, het voetbalveld of in de sportschool. Ook gaven sommigen aan samen te gaan motorrijden of fietsen. Anderen spreken hun vrienden voornamelijk op school².

² Bij het interpreteren van deze resultaten moet er rekening gehouden worden met het feit dat deze data is verzameld tijdens de coronacrisis, het is mogelijk dat deze cijfers sterk verschillen van andere jaren.

Figuur 5. Locatie afspreken met vrienden

Wanneer jongeren samen zijn met hun vrienden, hangt het grootste deel (85%) wat rond en kletst wat. Daarnaast gaf bijna twee op de drie jongeren (63%) aan samen te eten wanneer ze met vrienden zijn. Meer dan de helft (51%) kijkt samen naar dingen. Eén op de vijf jongeren (20%) gebruikt samen drugs of blowt met vrienden (zie Figuur 6). Ten slotte gaf 8% aan iets anders te doen wanneer ze samen zijn met vrienden. Dingen die hierbij werden benoemd zijn het doen van gezelschapsspelletjes, shoppen, vissen, fietsen, wandelen en naar de bioscoop gaan.

Figuur 6. Activiteiten met vrienden

4.2.1 Verschillen man en vrouw

Een significante Chi-Square toets ($p < .001$) toonde aan dat vrouwen zich relatief vaker eenzaam voelen dan mannen. Zo gaf 13% van de vrouwen aan zich nooit eenzaam te voelen, tegenover 30% van de mannen. Daarnaast gaf 36% van de vrouwen aan zich regelmatig tot vaak eenzaam te voelen, tegenover 22% van de mannen.

Daarnaast is in Figuur 5 weergegeven waar mannen en vrouwen significant van elkaar verschillen in de locaties waar ze met vrienden afspreken. Vrouwen spreken significant vaker af met vrienden bij vrienden thuis ($p = .005$), maar ze spreken ook vaker af in hun eigen huis ($p < .001$). Daarnaast gaan ze vaker gezamenlijk ergens naartoe wanneer ze hun vrienden zien ($p < .001$) en spreken ze vrienden vaker buiten in de stad ($p = .039$) of buiten in de natuur ($p = .022$).

In Figuur 6 is te zien waar man en vrouw significant ($p < .001$) van elkaar verschillen wanneer het gaat om activiteiten die worden uitgevoerd met vrienden. Waar vrouwen, vergeleken met mannen, vaker met vrienden rondhangen en kletsen, eten, naar dingen kijken, iets creatiefs doen, filmpjes en foto's voor social media maken en huiswerk maken samen met vrienden, gaan mannen juist relatief vaker samen sporten, gamen, blowen of drugsgebruiken.

4.2.2 Verschillen leeftijdscategorie

Een significante Chi-Square toets ($p < .001$) toonde aan dat de verschillende leeftijdscategorieën binnen dit onderzoek van elkaar verschillen in hoeverre ze zich eenzaam voelen. 13- t/m 15-jarigen gaven significant vaker aan zich nooit eenzaam te voelen, vergeleken met oudere deelnemers. 29% van de 13- t/m 15-jarigen voelt zich nooit eenzaam, tegenover 16% van de 16- en 17-jarigen, 14% van de 18- t/m 20-jarigen en 14% van de 21- t/m 24-jarigen. Daarnaast gaven de 21- t/m 24-jarigen (11%) significant vaker aan zich erg vaak eenzaam te voelen dan 13- t/m 15-jarigen (5%).

Wanneer 13- t/m 15-jarigen met vrienden afspreken, doen ze dit significant ($p < .001$) minder vaak in de auto dan oudere deelnemers. 2% van de 13- t/m 15-jarigen gaf aan met vrienden in de auto te chillen, tegenover 8% van de 16- en 17-jarigen. 18- t/m 24-jarigen doen dit significant het vaakst, 22% van de 18- t/m 20-jarigen gaf aan dit te doen en 19% van de 21- t/m 24-jarigen. Daarnaast gaan 13 t/m 15-jarigen ook significant ($p < .001$) het minst vaak ergens naartoe met vrienden. 39% van de 13- t/m 15-jarigen gaf aan dit te doen, tegenover 63% van de 16- en 17-jarigen, 67% van de 18- t/m 20-jarigen en 70% van de 21- t/m 24-jarigen.

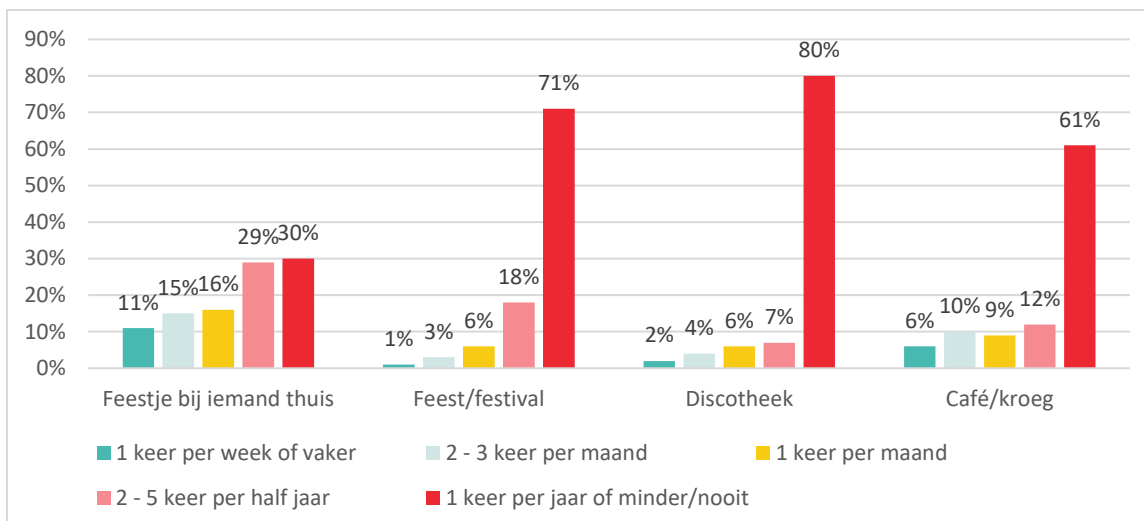
Ten slotte verschillen de leeftijdscategorieën van elkaar in wat ze doen als ze met vrienden afspreken. 21- t/m 24-jarigen gaven significant ($p = .005$) minder vaak aan rond te hangen en te kletsen met vrienden. 74% van de 21- t/m 24-jarigen doet dit, tegenover 87% van de 18- t/m 20-jarigen, 87% van de 16- en 17-jarigen en 84% van de 13- t/m 15-jarigen. Daarentegen doen 13- t/m 15-jarigen significant ($p < .001$) het vaakst samen huiswerk (27%), vergeleken met 16- en 17-jarigen (15%), 18 t/m 20-jarigen (9%) en 21- t/m 24-jarigen (7%). 13- t/m 15-jarigen (25%) en 16- en 17-jarigen (20%) maken significant ($p < .001$) vaker samen filmpjes en foto's voor social media dan de 18- t/m 20-jarigen (10%) en de 21- t/m 24-jarigen (6%). Ten slotte eten 13- t/m 15-jarigen significant ($p < .001$) minder vaak samen dan oudere deelnemers. 48% van de 13- t/m 15-jarigen eet samen met vrienden, tegenover 65% van de 16- en 17-jarigen, 69% van de 18- t/m 20-jarigen en 77% van de 21- t/m 24-jarigen.

Alcohol drinken, blowen en drugs gebruiken worden significant ($p < .001$) het vaakst door de oudste deelnemers gedaan. 69% van de 21- t/m 24-jarigen drinkt samen alcohol met vrienden, tegenover 58% van de 18- t/m 20-jarigen, 38% van de 16- en 17-jarigen en 7% van de 13- t/m 15-jarigen. 23% van de 21- t/m 24-jarigen gaf aan samen te blowen, tegenover 18% van de 18- t/m 20-jarigen, 12% van de 16- en 17-jarigen en 5% van de 13- t/m 15-jarigen. Tenslotte gebruikt 22% van de 21- t/m 24-jarigen samen drugs, tegenover 11% van de 18- t/m 20-jarigen, 5% van de 16- en 17-jarigen en 1% van de 13- t/m 15-jarigen.

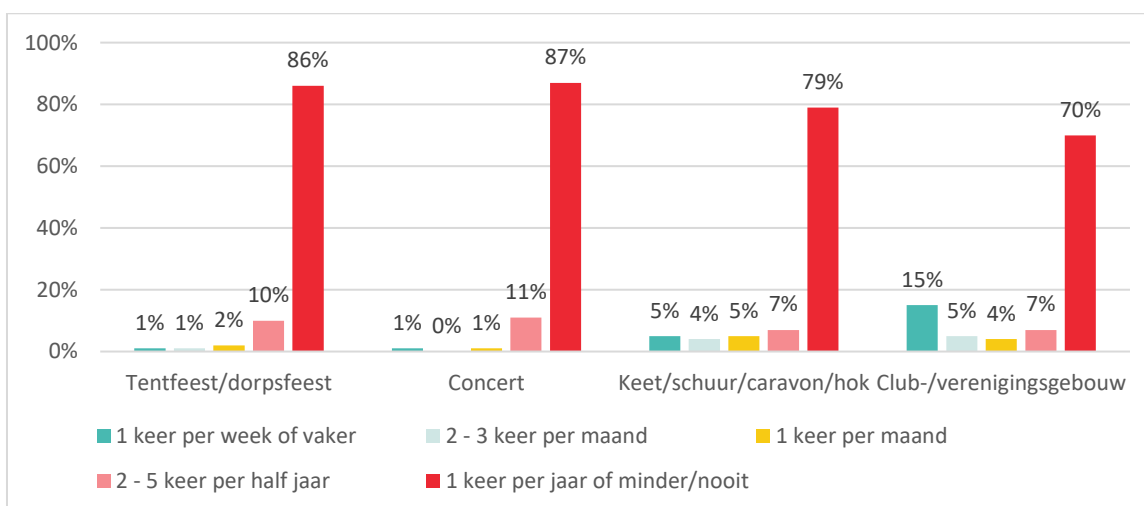
4.3 Uitgaan en middelengebruik

In Figuur 7a en 7b is te zien dat bij zowat elke uitgaansgelegenheid het grootste deel van de jongeren aangeeft hier (momenteel) nooit naartoe te gaan. Zo gaat vier op de vijf de jongeren (80%) slechts één keer per jaar of minder of zelfs nooit naar een discotheek. Ruim driekwart (79%) gaat één keer per jaar of minder of nooit uit in een keet, schuur, caravan of hok. Ook gaan de meeste jongeren (bijna) nooit naar een tent- of dorpsfeest, club- of verenigingsgebouw, concert, café of kroeg of feest of festival. Daarentegen gaat bijna één op de drie jongeren (29%) 2 tot 5 keer per half jaar naar een feestje bij iemand thuis. Ruim twee op de vijf jongeren (42%) gaat minstens één keer per maand naar een huisfeestje³.

³ Bij het interpreteren van deze resultaten moet er rekening gehouden worden met het feit dat deze data is verzameld tijdens de coronacrisis, het is mogelijk dat deze cijfers sterk verschillen van andere jaren.

Figuur 7a. Uitgaansgelegenheden

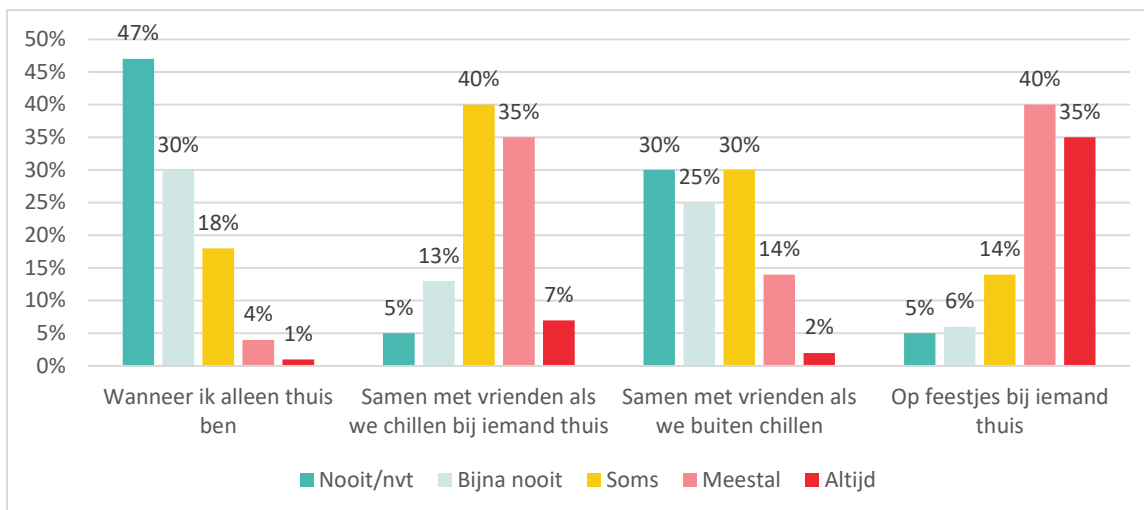

Figuur 7b. Uitgaansgelegenheden

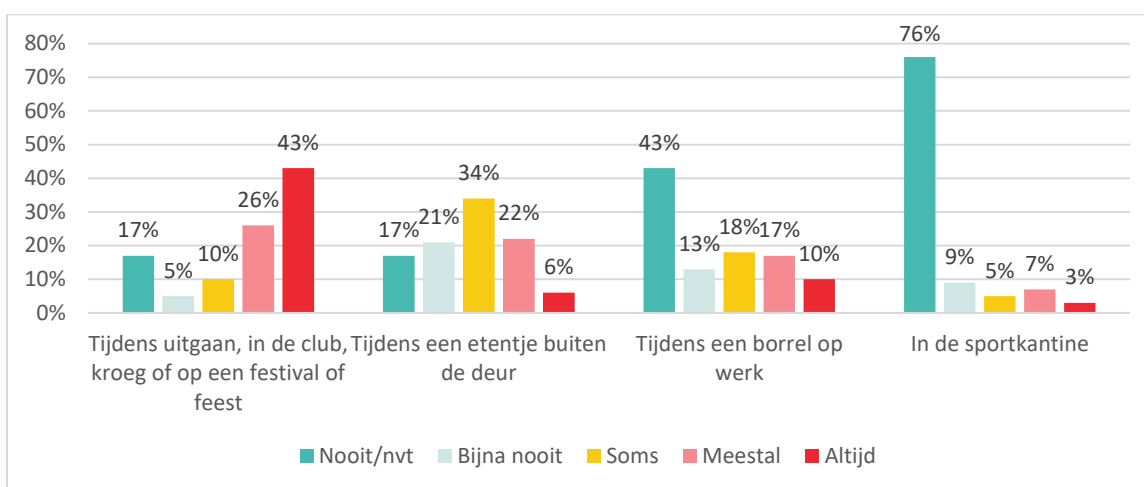
Meer dan de helft van de jongeren (53%) drinkt weleens alcohol. Daarnaast gaf één op de vijf (20%) aan weleens cannabis te roken. 9% gaf aan weleens XTC te gebruiken, 6% gebruikt weleens lachgas en 5% gebruikt weleens truffels. Bijna de helft van alle deelnemers (45%) drinkt geen alcohol en gebruikt geen drugs.

Op de vraag of jongeren merken dat er nieuwe dingen spelen wanneer we het hebben over drugsgebruik onder jongeren, worden er verschillende dingen benoemd. Zo benoemen jongeren dat veel meer mensen drugs lijken te gebruiken en al vanaf jongere leeftijd. Het gebruik van drugs lijkt normaler geworden en wordt ook stoer gevonden, sommigen benoemen dat je buiten de groep kan vallen wanneer je geen drugs gebruikt. Ook de coronacrisis wordt vaak als reden gegeven voor het toegenomen drugsgebruik onder jongeren. 3-MMC werd een aantal keer benoemd als opkomende drug. Echter gaf het grootste deel van de jongeren aan geen drugs te gebruiken en hier ook niks mee te maken te (willen) hebben.

Vervolgens werden de jongeren die eerder hadden aangegeven weleens alcohol te drinken (N = 537) gevraagd aan te geven op welke momenten zij alcohol drinken. Uit de resultaten, weergegeven in Figuur 8a en 8b, bleek dat alcohol het vaakst wordt gedronken op feestjes bij iemand thuis. Driekwart van de jongeren (75%) gaf namelijk aan meestal of altijd alcohol te drinken op huisfeestjes. Daarnaast drinkt ruim twee op de drie jongeren (69%) alcohol tijdens het uitgaan, in de club, kroeg of op een festival of feest. Wanneer jongeren samen met vrienden bij iemand thuis chillen, wordt er door 42% meestal of altijd alcohol gedronken. Ruim driekwart (76%) geeft aan nooit alcohol te drinken in de sportkantine, of dat dit niet op hen van toepassing is. Bijna de helft van de jongeren (47%) drinkt nooit alcohol wanneer ze alleen thuis zijn.

Figuur 8a. Gelegenheid alcohol drinken

Figuur 8b. Gelegenheid alcohol drinken

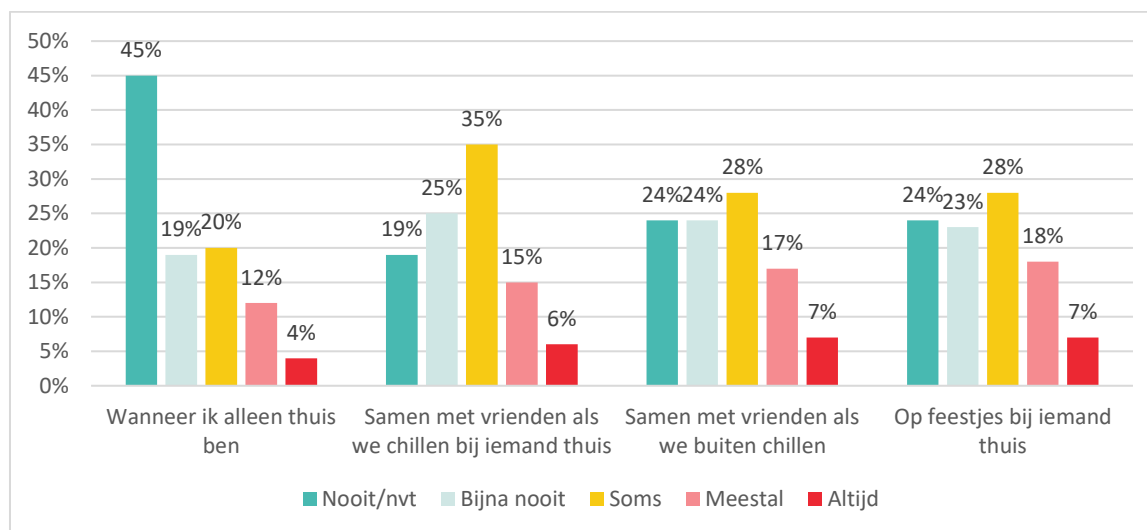
Andere momenten waarop jongeren aangaven weleens alcohol te drinken zijn op (jongeren)vakantie, met ouders thuis (bijvoorbeeld tijdens het avondeten of tv kijken), wanneer ze online met vrienden afspreken (op Discord⁴), op het terras, op feest-, familie- of verjaardagen en tijdens uitstapjes naar een pretpark of bioscoop. Ook gaven een paar jongeren aan alcohol te drinken wanneer ze zich eenzaam of depressief voelen.

Vier op de vijf jongeren (80%) gaat op de fiets naar huis wanneer ze alcohol hebben gedronken. De helft (50%) rijdt met iemand mee die nuchter is en 49% gaat lopend naar huis. Ruim twee op de vijf jongeren (41%) gaat met het ov naar huis en 11% neemt de taxi. Tenslotte gaat 4% met de scooter naar huis wanneer ze hebben gedronken en 2% rijdt zelf naar huis met de auto. Een aantal jongeren gaf aan door ouders te worden opgehaald, bij een vriend of vriendin blijven slapen of ze zijn al thuis wanneer ze alcohol drinken. Ook gaven een aantal jongeren aan niet te veel te drinken en zelf naar huis te rijden.

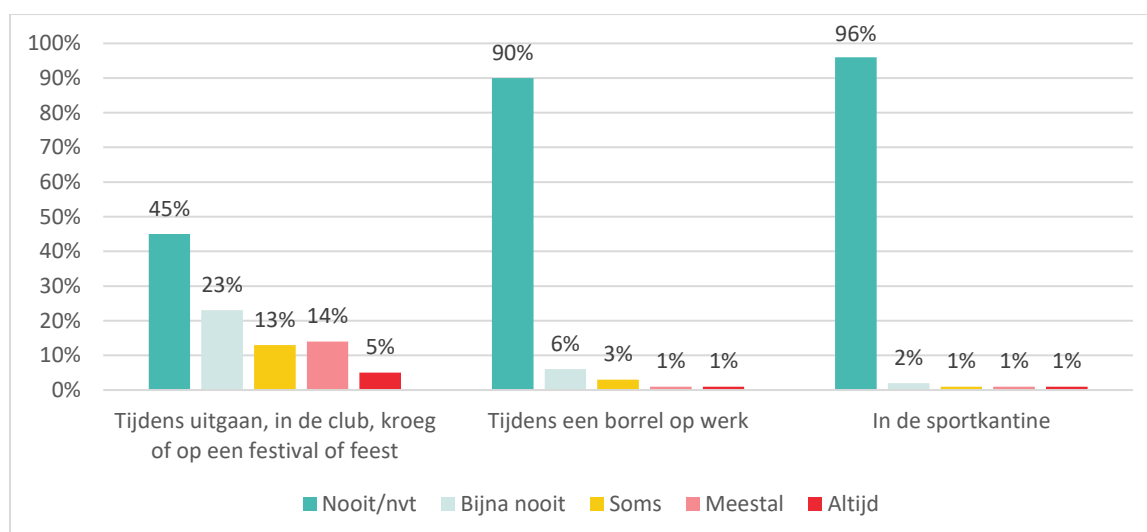
Vervolgens werden de jongeren die eerder hadden aangegeven weleens drugs te gebruiken ($N = 265$) gevraagd aan te geven op welke momenten zij drugs gebruiken. Uit de resultaten, weergegeven in Figuur 9a en 9b, bleek dat er tijdens werkborrels en in de sportkantine vrijwel nooit drugs wordt gebruikt. Wanneer jongeren die drugs gebruiken op huisfeestjes zijn, gebruikt een kwart (25%) meestal of altijd drugs. Ook een kwart (24%)

⁴ Discord is een *instant messaging* en digitaal distributieplatform dat is ontworpen voor het creëren van online gemeenschappen. Gebruikers communiceren via spraakoproepen, video-oproepen, media en bestanden in privéchats of als onderdeel van gemeenschappen, die servers worden genoemd. Servers zijn verzamelingen van communicatiekanalen van online gemeenschappen.

gebruikt meestal of altijd drugs wanneer ze met vrienden buiten chillen. Ruim één op de vijf (21%) gebruikt meestal of altijd drugs wanneer ze bij iemand thuis chillen. Bijna de helft van de drugs gebruikende jongeren (45%) gebruikt nooit drugs wanneer ze alleen thuis zijn.

Figuur 9a. Gelegenheid drugsgebruik

Figuur 9b. Gelegenheid drugsgebruik

Andere momenten waarop jongeren aangaven weleens drugs te gebruiken zijn op vakantie, wanneer ze stress ervaren of zich vervelen, tijdens werk of school (voornamelijk blowen). Ook werd medicinaal gebruik een aantal keer benoemd.

Bijna driekwart van de jongeren (74%) die drugsgebruiken gaat op de fiets naar huis na drugsgebruik. Bijna drie op de vijf (58%) gaat te voet naar huis. Bijna de helft (46%) gaat met het openbaar vervoer en bijna een derde rijdt met iemand mee die nuchter is. 9% gaat met de scooter, 8% neemt een taxi en 5% rijdt zelf naar huis met de auto. 15% koos de optie 'anders'. Dingen die hierbij benoemd werden zijn bij anderen blijven slapen, achterop de scooter (bij iemand die ook drugs heeft gebruikt), of ze wachten tot ze weer nuchter zijn en rijden dan zelf naar huis.

4.3.1 Verschillen man en vrouw

Vrouwen en mannen verschillen significant ($p = <.001$) van elkaar in hoe vaak ze naar een concert gaan. 42% van de vrouwen gaat één keer per jaar of minder naar een concert, tegenover 29% van de mannen. Daarnaast gaf 58% van de mannen aan nooit naar een concert te gaan, tegenover 45% van de vrouwen. Daarnaast gaan mannen significant ($p < .001$) vaker naar een feest in een keet, schuur, caravan of hok dan vrouwen. 8% van de

mannen doet dit één keer per week of vaker, tegenover 4% van de vrouwen. 71% van de vrouwen gaf aan nooit in een keet, schuur, caravan of hok uit te gaan, tegenover 63% van de mannen.

Vrouwen drinken significant ($p = .006$) vaker alcohol dan mannen. 56% van de vrouwen gaf aan alcohol te drinken, tegenover 46% van de mannen. Daarentegen gebruiken mannen (4%) significant ($p = .019$) vaker speed dan vrouwen (2%). Ook gebruiken mannen (5%) significant ($p = .002$) vaker ketamine dan vrouwen (2%). Paddo's worden ook significant ($p = .003$) vaker gebruikt door mannen (3%) dan vrouwen (0%).

Vrouwen en mannen verschillen daarnaast ook significant in hoeverre ze alcohol drinken in de sportkantine ($p = .008$). 79% van de vrouwen gaf aan dit nooit te doen of dat het niet op hen van toepassing is, tegenover 68% van de mannen. 7% van de mannen gaf aan dit altijd te doen, tegenover 1% van de vrouwen.

Na het drinken van alcohol gaan mannen significant vaker met de scooter naar huis dan vrouwen ($p = .040$). 8% van de mannen gaf aan dit te doen, tegenover 3% van de vrouwen. Ook gaven mannen significant ($p = .038$) vaker aan zelf met de auto naar huis te rijden, 5% van de mannen doet dit tegenover 1% van de vrouwen.

4.3.2 Verschillen leeftijdscategorie

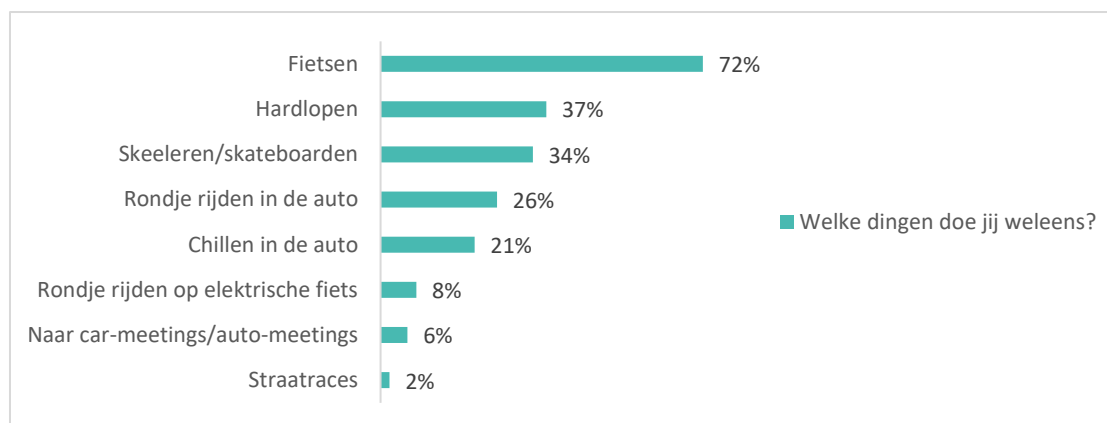
13- t/m 15-jarigen gingen significant ($p < .001$) het minst vaak naar een feest of festival, een discotheek, cafés of kroegen en concerten toe, vergeleken met oudere deelnemers. Club- en verenigingsgebouwen werden daarentegen significant ($p < .001$) het vaakst bezocht door de 13- t/m 15-jarigen. 21% gaat hier wekelijks heen, tegenover 15% van de 16- en 17-jarigen, 11% van de 18- t/m 20-jarigen en 11% van de 21- t/m 24-jarigen.

18- t/m 24-jarigen drinken significant ($p < .001$) het vaakst alcohol. 79% van de 21- t/m 24-jarigen en 78% van de 18- t/m 20-jarigen gaf aan alcohol te drinken, tegenover 52% van de 16- en 17-jarigen en 13% van de 13- t/m 15-jarigen. Daarnaast bleken de 21- t/m 24-jarigen degenen die significant ($p < .001$) het vaakst cannabis, XTC en speed gebruikten vergeleken met jongere deelnemers.

Na het drinken van alcohol gaan 13- t/m 15-jarigen significant het minst vaak met het openbaar vervoer naar huis, vergeleken met oudere deelnemers ($p < .001$). 6% van de 13- t/m 15-jarigen gaf aan dit te doen, tegenover 29% van de 16- en 17-jarigen, 50% van de 18- t/m 20-jarigen en 58% van de 21- t/m 24-jarigen. 21- t/m 24-jarigen gaan daarentegen significant ($p = .040$) het vaakst met de taxi naar huis na het drinken van alcohol. 17% van de 21- t/m 24-jarigen doet dit, tegenover 12% van de 18- t/m 20-jarigen, 7% van de 16- en 17-jarigen en 6% van de 13- t/m 15-jarigen. Tenslotte gaven 21- t/m 24-jarigen significant ($p = .008$) het vaakst aan zelf naar huis te rijden met de auto. 6% van de 21- t/m 24-jarigen doet dit, tegenover 2% van de 18- t/m 21-jarigen en 0% van zowel de 16- en 17-jarigen als de 13 t/m 15-jarigen.

4.4 Vrije tijdsbesteding in het verkeer

De activiteit die door de meeste jongeren (72%) gedaan wordt waarbij ze deelnemen aan het verkeer, is fietsen. Daarnaast loopt 37% van de jongeren hard, 34% gaat weleens skeeleren of skateboarden en ruim een kwart (26%) rijdt weleens een rondje in de auto. Ruim één op de vijf jongeren (21%) gaf aan weleens te chillen in de auto (zie Figuur 10).

Figuur 10. Vrijtijdsbesteding in het verkeer

Andere activiteiten die de jongeren binnen dit onderzoek in hun vrije tijd doen, waarbij ze te maken hebben met verkeer, zijn toeren op de brommer/motor/scooter, paardrijden, wandelen, longboarden, mountainbiken en het volgen van rijlessen. Ook gaven een aantal jongeren aan te stunts met een scooter of fiets, door bijvoorbeeld een 'wheelie' te doen. Games waarin je je begeeft in het verkeer, zoals *Need for Speed*, werden ten slotte ook een aantal keer benoemd.

4.4.1 Verschillen man en vrouw

Vrouwen gaven significant ($p < .001$) vaker aan dat ze weleens skeeleren of skateboarden. 41% van de vrouwen doet dit, tegenover 17% van de mannen. Mannen houden zich daarentegen significant ($p < .001$) vaker bezig met straatraces, 6% van de mannen doet dit tegenover 1% van de vrouwen. Ook gaan mannen significant ($p < .001$) vaker naar auto-ontmoetingen, 12% doet dit tegenover 2% van de vrouwen.

4.4.2 Verschillen leeftijdscategorie

13- t/m 17-jarigen skeeleren of skateboarden significant ($p < .001$) het vaakst. 40% van de 13- t/m 15-jarigen en 37% van de 16- en 17-jarigen doet dit, tegenover 27% van de 18- t/m 20-jarigen en 20% van de 21- t/m 24-jarigen. 13- t/m 15-jarigen lopen significant ($p = .004$) vaker hard dan oudere deelnemers. 46% van de 13- t/m 15-jarigen loopt weleens hard, tegenover 37% van de 16- en 17-jarigen, 33% van de 18- t/m 20-jarigen en 29% van de 21- t/m 24-jarigen. Ook rijden de jongste deelnemers significant ($p < .001$) het vaakst op een elektrische step, elektrisch skateboard, *monowheel* of andere elektrische gadget. 14% van de 13- t/m 15-jarigen doet dit, tegenover 7% van de 16- en 17-jarigen, 5% van de 18- t/m 20-jarigen en 4% van de 21- t/m 24-jarigen.

Daarentegen rijden 13- t/m 15-jarigen significant ($p < .001$) het minst vaak een rondje in de auto. 11% doet dit, tegenover 17% van de 16- en 17-jarigen, 40% van de 18- t/m 20-jarigen en 51% van de 21- t/m 24-jarigen. 13- t/m 15-jarigen chillen ook significant ($p < .001$) het minst vaak in de auto. 10% doet dit, tegenover 17% van de 16- en 17-jarigen, 34% van de 18- t/m 20-jarigen en 32% van de 21- t/m 24-jarigen. Ten slotte fietsen 21- t/m 24-jarigen significant ($p < .001$) het minst vaak, 56% fietst weleens, tegenover 70% van de 18- t/m 20-jarigen, 75% van de 16- en 17-jarigen en 78% van de 13- t/m 15-jarigen.

TeamAlert

jongeren met **impact**

➤ CONCLUSIE

Hoofdstuk 5: Conclusie

In dit hoofdstuk wordt op basis van de onderzoeksresultaten een conclusie geformuleerd. Deze conclusie geeft kort en bondig weer wat jongeren zowel doen in hun vrije tijd en hoe dit hun verkeersdeelname beïnvloedt. De laatste paragraaf in dit hoofdstuk geeft de aanbevelingen voor praktische toepassing van de resultaten weer.

5.1 Jongeren en vrije tijd

Vrije tijd is van belang binnen de ontwikkeling van jongeren. Uit eerder onderzoek is gebleken dat jongvolwassenen tussen de 18 en 34 jaar gemiddeld zo'n 38,9 uur aan vrije tijd per week hebben (SCP, 2018). Bijna de helft van de 1027 jongeren in dit onderzoek heeft voor hun gevoel genoeg vrije tijd. Daarnaast blijkt dat vrouwen voor hun gevoel minder vrije tijd hebben dan mannen.

Vergeleken met de 70% van de Nederlandse jongeren van 18 jaar en ouder die in 2016 aangaf genoeg vrije tijd te hebben (SCP, 2020), lijkt het erop dat jongeren in 2021 over het algemeen minder tevreden zijn met de hoeveelheid vrije tijd die ze hebben. Binnen dit onderzoek is niet uitgevraagd hoeveel vrije tijd de jongeren precies hebben, er is dus niet bekend of de lagere tevredenheid toegeschreven kan worden aan een daadwerkelijke vermindering in vrije tijd. Jongeren die voor hun gevoel niet genoeg vrije tijd hadden, schreven dit zelf voornamelijk toe aan school, werk en studie. Ze leveren hun vrije tijd in om aan school of studie te werken of om geld te verdienen met een (bij)baan. Daarnaast bleken jongeren soms ook in hun hoofd nog druk bezig te zijn met deze dingen, wanneer ze hun vrije tijd aan andere dingen besteden. Het lijkt er dus op dat er veel druk ligt op de school- of werkprestaties van de jongeren, waardoor ze ook in hun vrije tijd het gevoel hebben hiermee bezig te moeten zijn. Dit belemmert ze om leuke dingen te doen in hun vrije tijd. Wanneer jongeren tijd om te ontspannen inleveren voor school en werk, kan dit leiden tot stress en aanhoudende stress kan uiteindelijk leiden tot burn-outklachten. Daarnaast is stress een risicofactor voor het ontwikkelen van stressstoornissen (zoals depressie) en angststoornissen. Dit benadrukt de zorgelijkheid van een gebrek aan vrije tijd voor jongeren.

5.2 Sociale contacten

Uit de cijfers van dit onderzoek bleek dat bijna twee op de vijf jongeren zich weleens eenzaam voelt, waarvan 22% vaak tot erg vaak. Bij de vrouwen binnen dit onderzoek lijkt dit vaker voor te komen dan bij de mannen. Ook lijkt het erop dat hoe ouder een jongere wordt, hoe vaker dit persoon zich eenzaam voelt. Ondanks dat het merendeel zich (bijna) nooit eenzaam voelt, blijkt eenzaamheid wel degelijk een rol te spelen in het leven van jongeren. De mate waarin jongeren zich eenzaam voelen lijkt echter wel te zijn afgenomen sinds juni 2021, toen werd aangetoond dat 46.7% van de jongeren zich enigszins tot sterk eenzaam voelde (RIVM, 2021). Deze afname zou verklaard kunnen worden door de versoepeling van verschillende coronamaatregelen. Evenementen mochten op het moment van het onderzoek weer doorgaan en de restricties voor het uitgaan waren (grotendeels) opgeheven. Dit zorgde voor meer mogelijkheden voor jongeren om de deur uit te gaan en peers op te zoeken, wat mogelijk heeft bijgedragen aan een mindere mate van eenzaamheid. Echter voelden jongeren zich nog steeds vaker eenzaam dan voor de coronacrisis, gekeken naar de cijfers van het CBS uit 2019 (CBS, 2020a).

Er zijn steeds meer zorgen over de sociale gevolgen van het mediagebruik van jongeren. Zo wordt er beweerd dat jongeren sociale activiteiten mislopen en hierdoor minder sociale vaardigheden opdoen. Onderzoek van Waytz en Gray (2018) toonde aan dat internetgebruik (waaronder social media) zowel positieve als negatieve invloed kan hebben op de sociale ontwikkeling van jongeren. Wanneer een jongere naast online contact ook diepgaand offline contact heeft met anderen, complementeert internetgebruik de sociale vaardigheden. Wanneer het offline contact wordt vervangen door oppervlakkig online contact kan internetgebruik schadelijk zijn (Waytz & Gray, 2018). Uit het huidige onderzoek is gebleken dat ruim een derde van de jongeren hun vrienden meestal tot altijd online spreekt (buiten schooltijd of werk). Daarnaast voert bijna een kwart van de jongeren diepgaande gesprekken meestal online of via de telefoon. Bijna één op de vijf jongeren ontmoet nieuwe mensen het liefst via het internet. Dit zou kunnen betekenen dat tenminste een deel van de 1027 jongeren binnen dit onderzoek negatief wordt beïnvloed door hun internetgebruik, wat mogelijk kan leiden tot een verslechtering van hun sociale vaardigheden. Echter zou internetgebruik de sociale vaardigheden van deze jongeren juist kunnen baten, als diepgaand offline contact met peers moeilijk te realiseren is voor deze

jongeren, bijvoorbeeld wanneer ze een autisme spectrum stoornis hebben. Aangezien dit gegeven niet bekend is, kunnen er nog geen duidelijke uitspraken gedaan worden over de zorgelijkheid van deze bevindingen.

De coronacrisis lijkt voor de een te hebben gezorgd voor meer sociaal contact en het oppakken van creatieve hobby's en sport. De ander verveelt zich juist meer en bevindt zich steeds meer op online platformen. Er is geen zicht op wat deze verschillen veroorzaakt. Om eenzaamheid en sociale achterstanden tegen te gaan moet er onderzocht worden wat ervoor zorgt dat een jongere, in een situatie als een pandemie, zich afsluit van de sociale wereld.

5.3 Uitgaan en middelengebruik

De cijfers van dit onderzoek laten duidelijk zien dat de coronacrisis van invloed is op de uitgaansgelegenheden van jongeren. Het grootste deel van de jongeren gaat momenteel niet naar discotheken, cafés of kroegen, tent- of dorpsfeesten, concerten, feesten in een keet/schuur/caravan/hok of naar een club- of verenigingsgebouw. Als ze uitgaan is dit naar een feestje bij iemand thuis, ruim twee op de vijf jongeren doet dit minstens maandelijks. Deze resultaten zijn niet erg verrassend, aangezien bijna elke uitgaansgelegenheid voor jongeren de afgelopen maanden gesloten was. Huisfeestjes waren voor veel jongeren het alternatief. Dit verklaart ook het resultaat dat het merendeel van de jongeren die alcohol drinken, dit doet op huisfeestjes.

Het lijkt er daarnaast ook op dat de coronapandemie indirect van invloed is op het drugsgebruik van jongeren. Aangezien er het afgelopen jaar weinig mogelijkheid was voor jongeren om uit te gaan, zou het gebruik van 'typische uitgaansdrugs', zoals XTC, zijn afgenomen (Trimbos, 2021). In de resultaten van dit onderzoek is te zien dat onder andere XTC en speed inderdaad relatief weinig gebruikt werden. De jongeren binnen dit onderzoek gaven echter aan dat het hen opvalt dat tegenwoordig veel meer jongeren drugs gebruiken, al vanaf jongere leeftijd. Ze merken dat het gebruik van drugs normaler wordt en ook door velen stoer wordt gevonden. Het kan zelfs zo zijn dat je buiten de groep valt wanneer je geen drugs gebruikt. Het middel 3-MMC werd door de jongeren steeds vaker gebruikt, een resultaat dat overeenkomt met een bevinding uit het onderzoek van Trimbos. Het is onbekend of de opkomst van deze drugs samenhangt met de coronapandemie en bijbehorende maatregelen. Overeenkomstig met bevindingen van onderzoek van Trimbos (2021) bleken alcohol en cannabis veruit de meest gebruikte middelen onder de jongeren, voornamelijk onder de 18+ers. Dit jaar zal TeamAlert onderzoek uitvoeren naar hoe de coronacrisis van invloed is geweest op de situaties waarin jongeren alcohol drinken of drugs gebruiken. Ook zal dit onderzoek meer inzicht geven in hoeverre de coronacrisis van invloed is geweest op het rijden onder invloed. Er zal dus dieper ingegaan worden op verschuivingen van alcohol- en drugsgebruik van jongeren over tijd.

Het merendeel van de jongeren die weleens alcohol drinken gaat op de fiets naar huis na het drinken van alcohol. Op de fiets mag het alcoholgehalte in het bloed niet hoger zijn dan 0.5 promille (ongeveer twee glazen alcohol), net zo hoog als in de auto of op de motor (SWOV, 2017). 6% van de jongeren pakt de scooter of de auto als ze naar huis gaan na het drinken van alcohol. Ondanks dat dit een relatief laag aantal is, blijft het zorgelijk dat jongeren onder invloed van alcohol deelnemen aan het verkeer. Veiligere alternatieven om na het drinken van alcohol thuis te komen zijn met een nuchter iemand mee naar huis rijden (wat de helft van de jongeren al weleens doet), met het ov of met de taxi.

Van de 265 jongeren die drugs gebruiken gaat driekwart na drugsgebruik op de fiets naar huis. Het lijkt er dus op dat jongeren zich er niet van bewust zijn dat fietsen na alcohol- en drugsgebruik verboden is. Zowel onder de invloed van alcohol als drugs is de ongevalsrisico met een ander voertuig 4,5 keer zo hoog. De kans op een eenzijdig fietsongeval is zelfs 12 keer zo hoog. Daarnaast bleek 14% van de jongeren na drugsgebruik met de scooter of auto naar huis te rijden. Net als voor alcohol zijn er wettelijke limieten die bepalen hoeveel drugs je in je bloed mag hebben zijn zo laag; je hoeft maar een klein beetje te gebruiken om over deze grens te gaan.

5.4 Vrije tijd en verkeer

Jongeren bevinden zich in het verkeer wanneer ze naar school of werk gaan. Echter blijkt uit dit onderzoek dat jongeren ook in hun vrije tijd veel met het verkeer te maken hebben. Fietsen blijkt onder de jongeren veruit de meest populaire vrijetijdsbesteding waarbij ze deelnemen aan het verkeer. Jongeren gaan daarnaast ook graag hardlopen, skeeleren en skateboarden. Ruim een kwart van de jongeren rijdt weleens een rondje in de auto, bijna een kwart gaf aan weleens te chillen in de auto. Paardrijden, wandelen, mountainbiken, longboarden en

motorrijden zijn ook activiteiten die de jongeren benoemden, waarbij ze te maken hebben met verkeer. Jongeren bevinden zich dus niet alleen in het verkeer om van A naar B te komen, ze nemen ook deel aan het verkeer als vrijetijdsbesteding. Dit resultaat, samen met de bevindingen rondom het middelengebruik van jongeren in het verkeer, benadrukt het belang van interventies en campagnes gericht op de verkeersveiligheid van jongeren.

Ten slotte toonden de resultaten dat een aantal jongeren zich bezighouden met stuntgedrag in het verkeer, zoals het maken van wheelies op de scooter of fiets. Deze jongeren zien hun deelname aan het verkeer als een vorm van opwindend en plezier (Beullens, Roe & Van den Bulck, 2008). Daarnaast houden een aantal jongeren zich in hun vrije tijd bezig met het spelen van games waarin ze deelnemen aan het verkeer. In deze games wordt risicogedrag verheerlijkt en jongeren die deze spellen spelen maken vaker ongelukken in het verkeer (Hull, Draghici & Sargent, 2012). Ondanks dat er op basis van deze bevindingen geen directe link gelegd kan worden tussen het spelen van deze games en risicogedrag in het verkeer, moet er (meer) aandacht besteed worden aan de gevaren van stunts in het verkeer.

5.5 Aanbevelingen

Het onderzoek geeft inzicht in hoe jongeren hun vrije tijd besteden. Dit inzicht is nodig om nieuwe trends te analyseren op het gebied van vrije tijd en om te kijken hoe deze trends relateren aan het verkeer. Zo is TeamAlert er tijdig bij, wanneer er zich zorgelijke situaties voordoen onder jongeren waar op ingespeeld kan worden met behulp van voorlichtingen of campagnes.

Zoals vermeld in hoofdstuk 2, werd er gestreefd naar een representatieve steekproef met betrekking tot geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van analyses waarmee het mogelijk is om relatieve vergelijkingen te maken tussen man en vrouw en verschillende leeftijdscategorieën. Op deze manier kunnen interessante resultaten gerapporteerd worden en wordt voor vervolgonderzoek aanbevolen te blijven streven naar deze representativiteit. Wanneer een steekproef representatief is op deze kenmerken, zijn de resultaten namelijk generaliseerbaar naar de gehele bevolkingsgroep. Zo kan er een zo duidelijk mogelijk beeld geschetst worden van wat er speelt onder de Nederlandse jongeren.

Uit dit onderzoek is gebleken dat eenzaamheid deze dagen een grotere rol speelt dan in 2019. Om eenzaamheid tegen te gaan moeten er effectieve strategieën bedacht worden. Waar één op de vijf jongeren zich vaak tot erg vaak eenzaam voelt, gaf slechts 5% van de jongeren aan nooit met vrienden af te spreken. Dit benadrukt het feit dat eenzaamheid niet per definitie het gemis aan sociale relaties is, maar dat de kwaliteit van sociaal contact ook bepalend kan zijn of iemand zich eenzaam voelt. Een effectieve strategie beperkt zich dus niet tot jongeren die weinig tot geen sociale contacten hebben. Daarnaast kan er binnen strategieën ook gelet worden op het feit dat vrouwen zich vaker eenzaam voelen dan mannen.

Daarnaast bleek dat veel jongeren niet op de meest veilige manier naar huis gaan na alcohol- en/of drugsgebruik. Hier moet rekening mee gehouden worden bij toekomstige interventies en campagnes. Jongeren moeten zich ervan bewust worden dat niet alleen het auto- en scooter rijden, maar ook het fietsen na alcohol of drugsgebruik ook gevaren met zich meebrengt. Ondanks dat er uit dit onderzoek bleek dat alcohol drinken, blowen en drugs gebruiken het vaakst door de oudere deelnemers (21 t/m 24 jaar) werd gedaan, wordt het aanbevolen om strategieën juist op jongeren vanaf 13 jaar te focussen. Op deze manier kan onveilig middelengebruik preventief voorkomen worden en zal idealiter ook het middelengebruik in het verkeer afnemen.

Ten slotte moet er, zoals eerder in dit hoofdstuk benoemd, onderzocht worden wat eenzame jongeren onderscheidt van jongeren die juist meer sociale contacten verkrijgen tijdens situaties als een pandemie. Op deze manier kan eenzaamheid onder jongeren effectiever aangepakt worden. Daarnaast moet er meer aandacht besteed worden aan de risico's van stuntgedrag in het verkeer om zo gevaarlijke situaties te voorkomen.

TeamAlert

jongeren met **impact**

BRONNEN

Bronnen

Beullens, K., Roe, K., & Van den Bulck, J. (2008). Video games and adolescents' intentions to take risks in traffic. *Journal of Adolescent Health*, 43, 87-90.

CBR (z.d.). Hoe lang blijven drugs in je bloed? Geraadpleegd via: <https://www.cbr.nl/nl/onveilig-rijgedrag/nl/voorkom-onveilig-rijgedrag/drugs/hoelang-blijven-drugs-in-je-bloed.htm>

CBS (2020a). Nederland in cijfers 2020; Hoe eenzaam voelen we ons? Geraadpleegd via: <https://longreads.cbs.nl/nederland-in-cijfers-2020/hoe-eenzaam-voelen-we-ons/>

CBS (2020b). Landelijke Jeugdmonitor 2020. Geraadpleegd via: <https://longreads.cbs.nl/jeugdmonitor-2020/welzijn-van-jongeren/>

Hull, J. G., Draghici, A. M., & Sargent, J. D. (2012). A longitudinal study of risk-glorifying video games and reckless driving. *Psychology of Popular Media Culture*, 1, 244.

Movisie (2021). Eenzaamheid onder jongeren. Geraadpleegd via: <https://www.movisie.nl/artikel/verkenning-eenzaamheid-onder-jongeren-meer-aandacht-sociale-mentale-gezondheid>

RIVM (2021). Welbevinden en leefstijl tijdens de coronacrisis. Geraadpleegd via: <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden/welbevinden-en-leefstijl>

Ruigrok Netpanel (2021). What's Happening Online 2021. Geraadpleegd via: <https://www.ruigroknetpanel.nl/ruigrok-netpanel/whats-happening-online-in-2021/>

SCP (2018). De sociale staat van Nederland 2018. Geraadpleegd via: <https://digitaal.scp.nl/ssn2018/vrije-tijd/>

SCP (2019). Trends in Media:Tijd; Media binnen tijdsbesteding. Geraadpleegd via: <https://digitaal.scp.nl/trends-in-mediatijd/media-binnen-tijdsbesteding/>

SCP (2020). De sociale staat van Nederland 2020. Geraadpleegd via: <https://digitaal.scp.nl/ssn2020/vrije-tijd/>

Stevens, G., Van Dorsselaer, S., Boer, M., De Roos, S., Duinhof, E., Ter Bogt, T. ... De Looze, M., 2018. HBSC 2017: Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland. Geraadpleegd, maart 2021, via: <https://www.trimbos.nl/docs/9908351a-4e5e-4d80-b343-55e69086a1fb.pdf>

SWOV (2017). Fietzers. SWOV-factsheet, juni 2017. SWOV, Den Haag.

TeamAlert (2019). Afleiding door smartphonegebruik. Utrecht: TeamAlert.

TeamAlert (2020a). Jongeren en socialmediagebruik deel 2. Geraadpleegd via: <https://teamalert.nl/media/27303/jongeren-en-socialmediagebruik-2020.pdf>

TeamAlert (2020b). Jongeren en de fietshelm. Geraadpleegd via: <https://teamalert.nl/zakelijk/onderzoeken/jongeren-en-de-fietshelm-2020/>

Trimbos (2020). Het grote uitgaansonderzoek 2020. Geraadpleegd via: [64774ba4-d67e-488a-8d14-f6dcca6ad7b6.pdf](https://www.trimbos.nl/docs/64774ba4-d67e-488a-8d14-f6dcca6ad7b6.pdf) (trimbos.nl)

Trimbos (2021). Uitgaansgedrag en middelengebruik tijdens de coronapandemie van maart tot september 2020. Geraadpleegd via: <https://www.trimbos.nl/docs/14da77c9-b335-4fac-91a5-e8e8f1db9e91.pdf>

Van Tilburg, T., & De Jong-Gierveld, J. (Eds.) (2007). Zicht op eenzaamheid. Achtergronden, oorzaken en aanpak. Assen: Van Gorcum.

Wayne Parker Kent (2020). Grote Jongerenonderzoek 2020. Geraadpleegd via: <https://www.wayneparkerkent.com/nl/jongerenonderzoek-2020-millennials-gen-z-meer-kranten-games-en-zelfvertrouwen/>

Waytz, A., & Gray, K. (2018). Does online technology make us more or less sociable? A preliminary review and call for research. *Perspectives on Psychological Science*, 13(4), 473-491.

16-27 (z.d.). Netwerk en vrije tijd. Geraadpleegd via: <https://www.16-27.nl/netwerk-vrije-tijd>

TeamAlert

jongeren met **Impact**

➤ BIJLAGE

Bijlage 1: vragenlijst

1. Hoe oud ben je?

2. Welke situatie is van toepassing op jou?

- Ik zit op de basisschool
- Ik ga naar de middelbare school
- Ik volg een studie/opleiding
- Ik heb een baan en ga niet meer naar school/studie
- ik ga niet naar school/opleiding en heb geen werk

3. Heb je een rijbewijs? (bij 16+)

- Ja, ik heb een autorijbewijs
- Ja, ik heb een motorrijbewijs
- Ja, ik heb een scooterrijbewijs
- Ik volg op dit moment rijlessen
- Ik heb geen rijbewijs en volg ook geen rijlessen

4. Heb jij voor je gevoel genoeg vrije tijd?

- Nooit
- Meestal niet
- Soms
- Meestal
- Altijd

5. Waarom heb jij voor je gevoel niet genoeg vrije tijd?

6. Wat doe jij in je vrije tijd?

- Kijken (YouTube, Netflix, televisie etc.)
- Luisteren (muziek en podcasts)
- Lezen (boeken en magazines)
- Gamen (Playstation, Xbox, Wii etc.)
- Social media (Whatsapp, Instagram, TikTok, Snapchat, Facebook)
- Chillen met vrienden
- Sporten
- Creatieve hobby (schilderen, tekenen, fotograferen, muziek maken etc.)
- Koken en bakken
- Uitjes (musea, pretpark, bioscoop, uit eten)
- Shoppen
- Spelletjes en puzzels (offline)
- Uitgaan, feestjes en festivals
- Anders, namelijk...

7. Waar zou jij het liefst je vrije tijd aan willen besteden?

- Kijken (YouTube, Netflix, televisie etc.)
- Luisteren (muziek en podcasts)
- Lezen (boeken en magazines)
- Gamen (Playstation, Xbox, Wii etc.)
- Social media (Whatsapp, Instagram, TikTok, Snapchat, Facebook)
- Chillen met vrienden
- Sporten
- Creatieve hobby (schilderen, tekenen, fotograferen, muziek maken etc.)

- Koken en bakken
- Uitjes (musea, pretpark, bioscoop, uit eten)
- Shoppen
- Spelletjes en puzzels (offline)
- Uitgaan, feestjes en festivals
- Anders, namelijk...

8. Hoe vaak voel jij je eenzaam?

- Nooit
- Soms
- Regelmatig
- Vaak
- Erg vaak

9. Hoe spreek jij je vrienden meestal (buiten schooltijd of werk)?

- Altijd offline
- Meestal offline
- Evenveel offline als online
- Meestal online
- Altijd online

10. Als je een serieus gesprek met iemand hebt gebeurt dit meestal...

- Online via social media (denk aan WhatsApp, iMessage, Facebook Messenger, Instagram, Snapchat etc.)
- Offline in het echt
- Via de telefoon
- Via de email
- Anders, namelijk...

11. Als ik nieuwe mensen voor het eerst ontmoet, dan doe ik dit het liefst...

- Via het internet/social media
- In het echt

12. Waar spreken jij en je vrienden met elkaar af?

- Bij mij thuis
- Bij mijn vrienden thuis
- Buiten in de stad
- Buiten in de natuur
- We chillen in de auto (rondrijden of op een parkeerplaats)
- Online (bijvoorbeeld via Skype, Hangouts of Facetime)
- We gaan samen ergens naartoe (bioscoop, koffietentje, uiteten etc.)
- Ik spreek niet met vrienden af
- Anders, namelijk...

13. Wat doen jullie als jullie samen zijn?

- We hangen rond en kletsen wat
- We gamen samen (digitaal)
- We maken samen huiswerk
- We kijken samen naar dingen (Netflix, Videoland, Youtube etc.)
- We maken filmpjes/foto's voor social media
- We sporten samen
- We doen iets creatiefs samen (tekenen, schilderen, koekjes bakken etc.)
- We eten samen

- Muziek luisteren
- Alcohol drinken of borrelen
- Blowsen
- Drugs gebruiken
- Anders, namelijk...

14. Hoe vaak ga je uit? (1 keer per week of vaker – 2-3 keer per maand – 1 keer per maand – 2-5 keer per half jaar – 1 keer per jaar of minder – nooit)

- Feestje bij iemand thuis
- Feest/festival
- Discotheek
- Café/kroeg
- Tentfeest/dorpsfeest
- Concert
- Keet/schuur/caravan/hok
- Club-/verenigingsgebouw (zoals voetbal- of hockeyclub of studentenvereniging)

15. Welke van de onderstaande middelen gebruik je weleens?

- Alcohol
- Cannabis
- XTC
- Speed
- Cocaïne
- GHB
- Lachgas
- Ketamine
- 4-FA
- 3-MMC
- 4-MMC
- 2-CB
- Truffels
- Paddo's
- LSD
- Benzodiazepine
- Ritalin
- Anders, namelijk...
- Geen van bovenstaande middelen

16. Merk jij dat er nieuwe dingen spelen als je het hebt over drugsgebruik onder jongeren? Denk hierbij bijvoorbeeld aan middelen die populairder worden of nieuwe manieren om drugs te gebruiken.

17. Op welke momenten drink je weleens alcohol? (Nooit/nvt – Bijna nooit – Soms – Meestal – Altijd)

- Wanneer ik alleen thuis ben
- Samen met vrienden als we chillen bij iemand thuis
- Samen met vrienden als we buiten chillen
- Op feestjes bij iemand thuis
- Tijdens uitgaan, in de club, kroeg of op een festival of feest
- Tijdens een etentje buiten de deur
- Tijdens een borrel op werk
- In de sportkantine

18. Zijn er andere momenten waarop je weleens alcohol drinkt, die hierboven niet genoemd werden?

19. Hoe ga je naar huis wanneer je alcohol gedronken hebt?

- Op de fiets
- Te voet
- Met de scooter
- Met het OV
- Met een taxi
- Ik rijd mee met iemand die nuchter is
- Ik rijd zelf naar huis (met de auto)
- Anders, namelijk...

20. Op welke momenten gebruik je weleens drugs (met drugs bedoelen we ook cannabis)? (Nooit/nvt - Bijna nooit – Soms – Meestal - Altijd)

- Wanneer ik thuis ben
- Samen met vrienden als we chillen bij iemand thuis
- Samen met vrienden als we buiten chillen
- Op feestjes bij iemand thuis
- Tijdens uitgaan, in de club, kroeg of op een festival of feest
- Tijdens een borrel op werk
- In de sportkantine

21. Zijn er andere momenten waarop je weleens drugs gebruikt, die hierboven niet genoemd werden?

22. Hoe ga je naar huis wanneer je drugs gebruikt hebt (met drugs bedoelen we ook cannabis)? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Op de fiets
- Te voet
- Met de scooter
- Met het OV
- Met een taxi
- Ik rijd mee met iemand die nuchter is
- Ik rijd zelf naar huis (met de auto)
- Anders, namelijk...

23. Doe jij onderstaande dingen weleens? (vink aan wat van toepassing is)

- Hardlopen
- Fietsen (racefiets, mountainbike of gewoon een rondje)
- Skeeleren/skateboarden
- Rondje rijden op elektrische step, elektrisch skateboard, monowheel of andere elektrische gadget
- Rondje rijden in de auto
- Straatracen
- Chillen in de auto
- Naar car-meetings/auto-meetings
- Anders, namelijk...

24. De vraag hierboven ging over dingen waarbij je te maken hebt met verkeer. Zijn er andere dingen die jij in je vrije tijd doet, waarbij je te maken hebt met verkeer?

25. Besteed jij je vrije tijd nu aan andere dingen dan vóór corona?

- Ja, namelijk...
- Nee